

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยมีเนื้อหาสาระ ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของกรมตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

- 1.1.1 นโยบายหลักกรมตำรวจ 9 ประการ
- 1.1.2 ปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน
- 1.1.3 บทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรม

- 1.2.1 ความหมายของอาชญากรรม
- 1.2.2 ประเภทของอาชญากรรม
- 1.2.3 สาเหตุของอาชญากรรม
- 1.2.4 ผลของอาชญากรรม
- 1.2.5 การป้องกันแก้ไขอาชญากรรม
- 1.2.6 แนวโน้มของอาชญากรรมในอนาคตและอุปสรรคในการป้องกัน

ปราบปราม อาชญากรรม

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

- 1.3.1 การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา
- 1.3.2 การชักนำประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม
- 1.3.3 ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์
- 2.2 ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม
- 2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม
- 2.4 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของกรมตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

1.1.1 นโยบายหลักกรมตำรวจ 9 ประการ

การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นนโยบายหลักที่สำคัญจะต้องปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง โดยพัฒนางานด้านการสนับสนุน การอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน และหน่วยราชการอื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดที่ประชาชนและประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่มีผลกระทบโดยตรงต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยทั่วไปอย่างมาก ดังนั้นจึงได้กำหนดนโยบายหลักกรมตำรวจ 9 ประการดังนี้

- 1.) มุ่งมั่นรักษาความมั่นคงของประเทศชาติและราชบัลลังก์
- 2.) เร่งพัฒนาบุคลากรของกรมตำรวจทุกระดับ ให้มีความรู้ความสามารถ ความประพฤติระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ความสามัคคี และจิตสำนึกที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมส่วนรวม เพื่อปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี
- 3.) พัฒนาสถานีตำรวจและหน่วยปฏิบัติงานหลักให้มีความพร้อม ในการให้บริการประชาชน เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของสถานีตำรวจ เน้นการพัฒนาการบริการงานอำนวยความสะดวก งานสืบสวนสอบสวน และข้อมูลท้องถิ่น งานสายตรวจ และงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม งานประชาสัมพันธ์ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ งานจราจร ตลอดจนทั้งกระจายกำลังออกไปปฏิบัติงานในพื้นที่รูปแบบต่าง ๆ ให้มากที่สุด
- 4.) ปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลของกรมตำรวจ
- 5.) เร่งรัดการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ คดีประทุษร้ายต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน อาชญากรรมที่เป็นขบวนการ และ การกระทำผิดของคนร้ายข้ามชาติ โดยเน้นการ โจรกรรมธนาคาร ร้านทอง อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนปราบปรามกวางด้างปืนเถื่อน อาวุธสงคราม และวัตถุระเบิดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งเข้มงวดกวาดล้างปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายที่เป็นเงื่อนไข หรือปัจจัยที่เป็นสาเหตุนำไปสู่อาชญากรรมรูปแบบต่าง ๆ
- 6.) ดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทุกประเภท

7.) พัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และยาเสพติด โดยแสวงหาความร่วมมือและเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน ลูกเสือชาวบ้านในพระบรมราชานุเคราะห์ กลุ่มพลังมวลชน นักวิชาการ สื่อมวลชน ส่วนราชการและหน่วยงานในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมสนับสนุนกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม และยาเสพติดร่วมกัน

8.) มุ่งลดอุบัติเหตุบนท้องถนน โดยประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งรณรงค์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังวินัยการจราจรให้แก่ผู้ใช้รถใช้ถนน ประชาชนทั่วไป ให้ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด และมีส่วนร่วมในการจัดและแก้ไขปัญหาการจราจรพร้อมทั้งบังคับใช้กฎหมายอย่างแท้จริง

9.) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่และวิทยาการตำรวจมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น เน้นการวางแผนและพัฒนาการรองรับเทคโนโลยีปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งการนำอุปกรณ์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้วยการจัดทำระบบฐานข้อมูลสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลระดับต่าง ๆ เข้ากันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถ ใช้งานและเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติภารกิจของกรมตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ให้ตำรวจทุกหน่วยประสานการปฏิบัติกันอย่างแน่นแฟ้น โดยเฉพาะในเรื่องข้อมูลข่าวสาร และการเข้าร่วมปฏิบัติในลักษณะผนึกกำลัง เพื่อนำประโยชน์สูงสุดมาสู่ประชาชนอย่างแท้จริง (ประชา พรหมนอก, 2540 : 22-24)

สรุปนโยบายของกรมตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม นอกจากมุ่งเน้นที่ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว ยังมีการอาศัยความร่วมมือจากประชาชน เอกชนและหน่วยงานราชการอื่นให้ความสนับสนุน โดยมีการกำหนดการพัฒนางานชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เพื่อเสริมงานป้องกันปราบปราม โดยแสวงหาความร่วมมือ และเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และส่วนราชการอื่นมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสาร ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.1.2 ปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน

การที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมนั้นมีหลายสาเหตุ ซึ่งตำรวจเองจะต้องทำการปรับปรุงแก้ไขทั้งในด้าน ตัวบุคคล ระบบการบริหารงาน องค์กร มีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ เพื่อแสวงหาความร่วมมือที่ดีต่อการปฏิบัติงาน และจากการศึกษารายงานของ

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจ เพื่อศึกษาปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน พบว่าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุใหญ่ 5 ประการ คือ

1.) สาเหตุจากพฤติกรรมของตำรวจเอง

1.1) ประชาชนต้องเสียเวลามากในการ ไปติดต่อราชการกับเจ้าหน้าที่

ตำรวจ

1.2) การไปติดต่อต้องผ่านนายหน้าหลายต่อ ระเบียบปฏิบัติหลายขั้นตอน

1.3) ตำรวจใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างไม่เป็นธรรม และดักถ่ม

1.4) มีกลุ่มอิทธิพลที่ผิดกฎหมายให้สินบนตำรวจ เพื่อรักษาผลประโยชน์

ของตน

1.5) เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนมีพฤติกรรมรีดไถประชาชน

1.6) เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนประพฤติและใช้กิริยาไม่เหมาะสม

1.7) เจ้าหน้าที่ตำรวจบางคนเผลอชားในการปฏิบัติหน้าที่

1.8) เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ความคุ้มครองประชาชนที่ร่วมมือใน

การปราบปรามอาชญากรรม

2.) สาเหตุจากประชาชนผิดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

2.1) ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ขัดกับความรู้สึกรักของประชาชนที่พบเห็น

2.2) ตำรวจปฏิบัติตามหลักวิชาการ แต่ประชาชนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่

2.3) ประชาชนต้องการความช่วยเหลือ แต่ไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร

3.) สาเหตุจากความอ่อนแอของระบบบริหารงาน และบุคลากรชั้นสูงของกรมตำรวจ ไม่อาจต้านกระแสการเมืองได้

4.) สาเหตุจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม

5.) สาเหตุจากทัศนคติของประชาชนที่มีต่อตำรวจอยู่เดิม

(ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์, 2530 : 175-191)

สรุป ปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนนั้น มีสาเหตุหลักมาจากตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ กล่าวคือเจ้าหน้าที่ตำรวจขาดการเอาใจใส่บริการประชาชน ประชาชนผิดหวังจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสมมีการรีดไถ ประพฤติตนไม่น่าเชื่อถือ แสดงกิริยาไม่เหมาะสม ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในภาพลบ ล้วนเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน

1.1.3 บทบาทของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

การที่จะให้ประชาชนมีบทบาทในการป้องกันตนเอง โดยมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชนนั้น ตำรวจเองจะต้องกลับไปสู่การทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เอื้ออำนวย มิใช่ผู้สั่งการ แต่เป็นผู้กระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนตระหนักว่า เป็นหน้าที่แห่งตนในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนด้วย ตามหลักการประชาธิปไตย โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และการรู้จักพึ่งตนเอง ประสานร่วมมือกัน ปฏิบัติภารกิจกับเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะทำให้ชุมชนอยู่ได้โดยสงบสุข

ประชาชนอาจมีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้หลายแบบคือ

1.) การป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง

ตัวอย่างที่ประชาชนสามารถป้องกันอาชญากรรมด้วยตนเอง เช่น การดูแลรั้วรั้วตนเองและทรัพย์สินของตน การถือกระบี่ การใส่กันหนวด การเตรียมกุญแจไปเข้าบ้านให้ทันที การรู้จักสังเกตคนเดินถนน การเชื่อสามัญนี้กว่าถ้ารู้สึกไม่ปลอดภัยจะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมควรเชื่อไว้และระมัดระวัง นอกจากนี้แล้วการเป็นมิตรที่ดีกับเพื่อนบ้านก็เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการป้องกันอาชญากรรมในเคหสถาน การดูแลเอาใจใส่กัน จดจำสมาชิกในชุมชน รู้จักสังเกตคนแปลกหน้า แต่อย่างไรก็ตามถ้าหากว่าตกเหยื่ออาชญากรรมแล้วก็ควรรู้ว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไร เพื่อให้สามารถชี้ตัวผู้กระทำผิดนำมาลงโทษ รวมทั้งการอบรมสั่งสอนลูกหลานมิให้กระทำความผิดกฎหมาย เพื่อป้องกันอาชญากรรมในอนาคต

2.) การป้องกันสภาพแวดล้อมมิให้เอื้ออำนวยต่อการเกิดอาชญากรรม

ตัวอย่างเช่น การวางผังชุมชนที่ง่ายต่อการควบคุมอาชญากรรม การกำหนดทางเข้าออกเฉพาะที่คุ้นเคย การขจัดมุมอับที่จุดที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอในเวลากลางคืน และ ร่วมกันขจัดแหล่งที่เป็นบ่อเกิดเกี่ยวพันอาชญากรรม เช่น แหล่งยาเสพติด บ่อน ช่องโสเภณี นอกจากนั้นแล้ว การสร้างความผูกพันทางสังคม ให้มีความรู้สึกรักใคร่สามัคคีกันในชุมชน รู้จักพึ่งพาอาศัยกัน ก็จะทำให้มีความรู้สึกผูกพันและช่วยเหลือกันให้มากยิ่งขึ้น ในการที่จะร่วมกัน แก้ไขปัญหาต่างๆ

3.) การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

เพื่อมิให้จำนวนอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเพราะเกิดจากการกระทำผิดซ้ำของผู้เคยต้องโทษ ประชาชนในชุมชนควรให้โอกาส ให้สามารถกลับตัวเข้ามาอยู่ในสังคมได้

(reintegration) กลายเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม โดยการให้อภัย ช่วยเหลือให้มั่งงานทำ ไม่ให้หันกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

4.) ความร่วมมือในกิจการตำรวจโดยตรงของประชาชนหรือชุมชน

โดยการช่วยตรวจตรา การคุ้มกันภัย การเอาใจใส่สอดส่องชุมชนตนเอง ร่วมกันป้องกันอัคคีภัย สาธารณภัย การแจ้งเหตุสงสัยว่ามีผู้กระทำความผิด การสนับสนุนทรัพยากรแก่การปฏิบัติงานของตำรวจ ตลอดจนขจัดความกลัว และระแวงสงสัยเจ้าหน้าที่ตำรวจ รู้จักแยกแยะว่าตำรวจนายใดดีช่วยอย่างไร

5.) การให้ข่าวสารข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการทางอาญากับผู้

กระทำความผิด เช่น การให้เบาะแสคนร้าย การเป็นพยานให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้อาชญากร เรียนรู้ว่าจะไม่อาจหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษได้ถ้ากระทำความผิดกฎหมาย

สรุปจากบทบาทของประชาชนจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่าประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจว่าจะปฏิบัติอย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น การสร้างผังชุมชนแบบใด การสังเกตคนร้ายหรือจดจำอย่างไรเมื่อตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม จะแจ้งข่าวตำรวจอย่างไรจึงจะมั่นใจว่าปลอดภัย ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นภารกิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ควรจะมี ส่วนเป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้ชำนาญการและริเริ่มให้ประชาชนรู้จักสร้างโครงการป้องกัน อาชญากรรมด้วยตนเองหรือโดยชุมชนเอง และในขณะเดียวกันก็เป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเองประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน จากหลักการดังกล่าวในการสร้างโครงการป้องกันอาชญากรรมโดยชุมชน จะสำเร็จมากน้อย เพียงใดนั้น มีข้อควรคำนึงหรือพิจารณาดังนี้คือ

1. ความสำนึกในความรับผิดชอบของประชาชน ต่อปัญหาอาชญากรรมของตนเอง โดยถือว่าเป็นหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมในชุมชนเอง ตามหลักการประชาธิปไตย และการพึ่งตนเอง แต่ในความเป็นจริงแล้วประชาชนมักไม่ค่อยมีความตระหนักถึงความรับผิดชอบดังกล่าว
2. การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจรู้จักและเข้าใจบทบาทการเป็นผู้ประสานงาน (coordinator) ผู้เอื้ออำนวย (facilitator) และผู้ชำนาญการ (expert)
3. การมีภาวะผู้นำของชุมชน มีบารมี ศิลปะ ริเริ่ม สร้างสรรค์ จริงจัง
4. ความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการหรือปัญหาของชุมชน

5. การเห็นชอบสนับสนุนร่วมมือจากผู้ได้รับคัดเลือกจากชุมชน เช่น สมาชิกสภาจังหวัด นายกเทศมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรความตั้งใจจริง ความตื่นกลัว ความทุ่มเทของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผู้บริหารงานตำรวจ
6. การที่ผู้มีส่วนร่วมในโครงการทุกฝ่ายเชื่อว่าโครงการสามารถสำเร็จได้
7. ความเข้าใจปัญหา ธรรมชาติของอาชญากรรมของชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อนำไปสู่การวางแผนโครงการ ยุทธวิธีที่ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลตามเป้าหมายซึ่งจะมีส่วนสำคัญในการสร้างเสริมกำลังใจและกระตือรือร้นที่จะดำเนินโครงการอื่น ๆ อีกต่อไป

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรมและการป้องกันอาชญากรรม

1.2.1 ความหมายของอาชญากรรม

คำว่า อาชญากรรม หมายถึงการกระทำที่เป็นเรื่องก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือเสียหายแก่บุคคล เป็นการกระทำที่ผิดไปจากข้อตกลง ซึ่งข้อตกลงนั้นแล้วแต่ละชุมชนจะตกลงกันว่าอย่างไร เมื่อมีการกระทำล่วงละเมิดหรือเกินเลยไปก็ถือว่าผิด แม้การกระทำบางอย่างจะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายก็ถือว่าเป็นการกระทำผิด เพราะเป็นการผิดข้อตกลง เช่น การเล่นการพนัน ในตัวของตัวมันเองไม่มีความผิด และไม่เดือดร้อนแก่บุคคลอื่น แต่เรื่องเหล่านี้ต้องห้าม เพราะจะถือเป็นสื่อนำไปสู่ปัญหาของอาชญากรรม (สุพัตรา สุภาพ, 2527 : 36) ดังนั้น อาชญากรรม จึงหมายถึง การกระทำผิดอาญา ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำหรือละเว้นการกระทำก็ได้ และผู้กระทำจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

ประเสริฐ เมฆมณี (2529 : 9-10) กล่าวว่า “อาชญากรรม” มีความหมายตรงกับคำว่า “Crime” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Crimen ขยายความครอบคลุมข้อกล่าวหา การกล่าวหา การดำเนิน คดีเตียน จนถึงการกระทำหรือการละเว้นกระทำใดๆ ที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นข้อห้ามและมีการลงโทษ ส่วนในแง่ของกฎหมาย อาชญากรรม หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อตัวบทกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ และผู้กระทำการ ดังกล่าวจะต้องได้รับโทษตามตัวบทกฎหมายที่กำหนดไว้ในขณะนั้น

สรุปแล้ว อาชญากรรม หมายถึง ปราบปรามการอย่างหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคล ซึ่งการกระทำนั้น ๆ กฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้าม และถือว่าเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องได้รับโทษ

1.2.2 ประเภทของอาชญากรรม

การที่จะจำแนกประเภทของอาชญากรรม จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม โดยถือว่าสังคมเป็นตัวอื่น เพราะอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคม หลังจากนั้น ก็พิจารณาถึงปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมทุก ๆ ชนิด การจัดประเภทของอาชญากรรมนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ในการศึกษาที่จะควบคุมอาชญากรรม การพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงทำให้เข้าใจถึงธรรมชาติของอาชญากรรม ได้ดีขึ้นและเพื่อแสวงหาแนวทางที่ เหมาะสมในการควบคุมอาชญากรรมให้อยู่ต่อไปในสังคมได้อย่างสงบสุข

การจำแนกประเภทของอาชญากรรมนั้นมีนักอาชญาวิทยา นักวิชาการและผู้มีความรู้หลายท่านได้จำแนกประเภทของอาชญากรรมไว้แตกต่างกัน ตามเหตุปัจจัยที่นำมาใช้ในการพิจารณา ซึ่งพอจะกล่าวได้ดังนี้ คือ

คลินนาคซ์และควินนี่ซ์ (Clinard and Quinney อ้างใน อรรถนพ ชูบำรุง, 2527 : 129-132) เป็นนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันที่มีชื่อเสียงมาก ได้จัดแบ่งประเภทของอาชญากรรม โดยพิจารณาถึงปัจจัยเหตุสำคัญ ๆ 5 ประการคือ

1. ปัจจัยเกี่ยวกับกฎหมาย ถือว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นเพราะมีกฎหมายกำหนดไว้ เป็นข้อห้าม หรือบังคับไว้ซึ่งออกโดยผู้มีอำนาจในการวางนโยบายของรัฐ กฎหมายอาญาจึงเป็นกฎหมายที่กำหนดพฤติกรรมอันคุกคามต่อผู้มีอำนาจในการออกกฎหมาย

2. ปัจจัยเกี่ยวกับอาชีพของอาชญากร การกระทำผิดส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากอาชีพที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับบทบาท ความสำนึกต่อตนเอง อาชญากรบางอย่างกระทำผิดโดยยึดเป็นอาชีพ ในขณะที่บางครั้งก็กระทำผิดเพราะความบังเอิญ หรือเกิดขึ้นเพราะโอกาสเอื้ออำนวย

3. ความเกื้อกูลของกลุ่มต่อการประกอบอาชญากรรม เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมของอาชญากรที่กระทำผิดเนื่องจากการได้รับการสนับสนุน ได้รับคำนิยม จากกลุ่มเพื่อนฝูง หรือกลุ่มของสังคมที่เขาอยู่

4. ความตรงกันระหว่างพฤติกรรมของอาชญากรกับพฤติกรรมที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นคำนิยม ทศนคติหรือการแสดงออกของอาชญากรที่อาจจะตรงกับพฤติกรรมของพวกที่ปฏิบัติตามกฎหมาย เช่น อาชญากรอาชีพ ก็มีคำนิยม มีความชำนาญเหมือนหรือตรงกับพวกที่ประกอบอาชีพ โดยถูกต้องตามกฎหมาย

5. ปฏิกริยาของสังคมต่อพฤติกรรมของอาชญากร และกระบวนการทางกฎหมาย เป็นการพิจารณาถึงปฏิกริยาของสังคมที่มีต่ออาชญากรประเภทนั้น และกระบวนการ

การทางกฎหมาย เช่น พฤติกรรมบางอย่างอาจจะได้รับการรังเกียจจากสังคมมาก แต่ชั้นกระบวนการตามกฎหมายมีการจับกุมมาลงโทษน้อย

จากการพิจารณาถึงปัจจัยสำคัญ 5 ประการดังกล่าว คลินนาร์ดและควินนี่ซ์ (Clinard and Quinney) จึงได้จำแนกประเภทของอาชญากรรมไว้ 9 ประการด้วยกัน คือ

1. อาชญากรรมที่กระทำต่อบุคคลอย่างรุนแรง เช่น การฆาตกรรม การข่มขืน กระทำซ้ำเรา อาชญากรรมประเภทนี้ ทุกสังคมได้กำหนดความผิดไว้ โดยผู้กระทำผิดเองไม่ได้คิดว่าตนเองเป็นอาชญากร ที่กระทำผิดเพราะสถานการณ์บังคับ การกระทำผิดไม่ได้รับการสนับสนุนจากใคร แต่อาจจะเกิดขึ้นจากการมีค่านิยมที่รุนแรง ซึ่งสังคมจะรู้สึกต่อต้านต่ออาชญากรรมประเภทนี้อย่างยิ่ง

2. อาชญากรรมที่กระทำต่อทรัพย์สินตามโอกาส เช่น การปลอมลายมือชื่อ การขโมยสิ่งของตามร้านค้า การขโมยรถยนต์ กฎหมายจะออกมาเพื่อป้องกันทรัพย์สิน การกระทำผิดประเภทนี้ อาชญากรมักจะทำอย่างเหตุผลในการกระทำผิดเข้าข้างตนเอง อาจได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มที่คบค้าบ้าง สังคมไม่ค่อยมีปฏิกิริยาที่รุนแรงต่อผู้ที่ไม่เคยกระทำผิดมาก่อน และมีการบรรเทาโทษในการบวนการของกฎหมาย

3. อาชญากรรมที่ทำลายความสวยงามของสังคม เช่น โสเภณี รักร่วมเพศ การเมาสุราในที่สาธารณะ การใช้ยาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีเหยื่อ แต่ทำความรำคาญให้แก่ชุมชนได้ ผู้กระทำผิดมักจะได้รับ การสนับสนุนจากผู้กระทำผิดด้วยกัน

4. อาชญากรรมที่นิยมทำตามกันมา เช่น การลักขโมย การข่มขืน การปล้น ผู้กระทำผิดมักจะมีเริ่มต้นกระทำผิดตั้งแต่เยาว์วัย ร่วมกันเป็นแก๊ง บางคนอยู่ในสภาพที่ลึกลับทางจิตใจ แต่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องทรัพย์สิน โดยกระบวนการทางกฎหมายนั้นจะมี การจับกุมและตัดสินลงโทษ

5. อาชญากรรมการเมือง เช่น การกบฏ การก่อการร้าย การจารกรรมกฎหมาย จะออกมาเพื่อปกป้องรัฐบาล จึงต้องลงโทษและควบคุมผู้ที่บั่นทอนเสถียรภาพของรัฐบาล การกระทำผิดอาจจะได้รับการสนับสนุนจากคนบางกลุ่ม โดยผู้กระทำผิดมักจะมีพฤติกรรมที่กระทำลงเพราะความเชื่อในอุดมการณ์ทางการเมืองประชาชนหรือสังคมจะยอมรับอาชญากรรมประเภทนี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของนโยบายรัฐบาล

6. อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากงานอาชีพ เช่น การทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ว่าจะ เป็นข้าราชการหรือพนักงานของบริษัท กฎหมายได้ออกมาเพื่อปกป้องประโยชน์ของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ผู้กระทำผิดอาจจะได้รับการสนับสนุนจากคนบางอาชีพ หรือบางกลุ่ม โดยจะ

ประกอบ อาชญากรรมในทำนองเดียวกันกับกิจกรรมในวงการธุรกิจ สังคมไม่ค่อยมีปฏิริยาที่รุนแรงกับ การกระทำผิดประเภทนี้ การลงโทษทางกฎหมายก็ไม่รุนแรง

7. อาชญากรรมที่ทำผิดกฎหมายธุรกิจการค้า เช่น การโฆษณาหลอกลวง ความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า การผลิตอาหาร ซึ่งกฎหมายได้ออกมาเพื่อปกป้องคุ้มครอง กิจการค้าในสังคมทุนนิยม การกระทำผิดมักจะมีเป็นทีมงาน โดยการกระทำก็เพื่อประโยชน์ในการผลิตและการบริโภคที่มีอย่างไม่มีขีดจำกัด ส่วนในด้านกฎหมายที่ปราบปรามยังไม่เข้มแข็งพอแต่สาธารณชนก็เริ่มมีปฏิริยามากขึ้นต่อความผิดประเภทนี้

8. องค์การอาชญากรรม เช่น องค์การมาเฟีย การค้ายาเสพติด องค์การค้าของเถื่อน มีการปฏิบัติงานเป็นสายการบังคับบัญชา การกระทำผิดเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ ผู้ปฏิบัติมักจะมีคิดว่าพวกตนเป็นอาชญากร และจะแยกตัวออกจากสังคม แล้วทำการคบค้ากับกลุ่มพวกเดียวกัน ส่วนในระดับหัวหน้ามักจะพยายามทำตนเข้ากับบุคคลที่ประพฤตินอกต้องตามกฎหมาย

9. อาชญากรรมอาชีพ เช่น การเป็นมือปืนรับจ้าง การคမ်းตุน การฉ้อโกง กระเป๋า จะประกอบอาชญากรรมเพื่อการดำรงชีวิต อาชญากรจะรู้ตัวเอง และจะคบค้ากับพวกเดียวกัน บางกลุ่มใช้ความชำนาญจากการประกอบอาชีพในการกระทำผิด จึงยากแก่การจับกุม มาดำเนินคดีตามกฎหมาย

บล็อกและจีส (Block and Geis) อ้างใน อัณณพ ชูบำรุง, 2527 : 128) ได้จำแนกประเภทของอาชญากรรม โดยยึดปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นหลัก สามารถแบ่งประเภทของอาชญากรรมออกเป็น 8 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

1. อาชญากรรมอาชีพ
2. องค์การอาชญากรรม
3. การฆ่าและการทำร้ายร่างกาย
4. อาชญากรรมทางเพศ
5. อาชญากรรมต่อทรัพย์สิน
6. อาชญากรรมที่ทุจริตต่อหน้าที่
7. อาชญากรรมที่ทำลายความสวยงามของบ้านเมือง
8. การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

เฟลเคอเรียล บูลิตินและ อินเวสติเกชัน (Federal Bureau of Investigation (F.B.I.)
อ้างใน ออคูล์ ดันประยูร, 2526 : 82) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมไว้ 2 พวก คือ

พวกที่ 1 ได้แก่ อาชญากรรมที่มีความร้ายแรง จำแนกออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ฆ่าคนตาย
 - ก. โดยเจตนา
 - ข. โดยประมาท
2. ข่มขืน
3. ปล้นทรัพย์และชิงทรัพย์
4. ทำร้ายร่างกายโดยเจตนาฆ่า
5. ลักทรัพย์โดยเจาะงัดไขเข้าไปในอาคารสถานที่
6. ลักทรัพย์ธรรมดา
7. ลักทรัพย์

พวกที่ 2 ได้แก่ คดีที่มีความร้ายแรงน้อยกว่าอาชญากรรมพวกที่ 1 มีจำนวน 20
ประเภท เช่น ทำร้ายร่างกาย ปลอมแปลงเอกสารและเงินตรา ยักยอกข้อโกง รับของโจร พก
อาวุธหรือมีอาวุธไว้ในความครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต โสเภณี ความผิดทางเพศนอก
จาก การข่มขืน ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดความผิดเกี่ยวกับ พ.ร.บ.จราจร ฯลฯ

สุพัตรา สุภาพ (2527 : 36-37) ได้แบ่งประเภทของอาชญากรรมไว้เป็น 6
ประเภท คือ

1. อาชญากรรมเป็นครั้งคราว จะก่ออาชญากรรมเมื่อโอกาสอำนวย และโดย
ปกติเป็นพวกที่สามารถควบคุมความประพฤติได้ แต่กระทำอาชญากรรมเพราะแรงผลักดันใน
ตัวจึงควบคุมสติได้น้อย เช่น เมาสุรา เมากัญชา หรือบางพวกได้รับความกดดันทางจิตใจ
อย่างรุนแรงจนไม่สามารถควบคุมสติได้ เช่น ถูกข่มเหง ถูกสบประมาท เป็นต้น
2. อาชญากรรมเป็นนิสัย ส่วนมากเป็นผู้ใหญ่และมักมีนิสัยชอบกระทำผิดเกิด
จากการเรียนรู้จากเพื่อนที่มีนิสัยเดียวกัน มีการกระทำจนเป็นนิสัยหรือสันดาน จนถือว่าเป็น
เรื่องธรรมดาปกติ
3. อาชญากรรมคอเช็ตขาว หรืออาชญากรรมผู้ดี (White collar criminal) เป็น
พวกที่มีอาชีพ แต่ชอบกระทำผิดกฎหมายในเรื่องการเงิน เช่น ข้าราชการคอร์รัปชัน พ่อค้า
หนีภาษี นายธนาคารโกงเงินธนาคาร เป็นต้น

4. อาชญากรอาชีพ เป็นพวกที่ถือว่าอาชญากรรมเป็นอาชีพของเขา พอใจที่จะมีรายได้จากการประกอบอาชญากรรม เพราะเห็นว่าดี ไม่เหน็ดเหนื่อย เป็นพวกที่รู้เทคนิค และ เชี่ยวชาญในการกระทำผิด แต่ไม่ค่อยนิยมใช้กำลัง เช่น พวกข่องเบา นักแกะเซฟ เป็นต้น

5. อาชญากรจิตผิดปกติ เป็นพวกที่มีปัญหาทางด้านจิตใจ มีการกระทำผิดเป็นบางครั้ง จากสิ่งที่มีมากระตุ้น หรืออาจจะเพราะขาดความรับผิดชอบชั่วขณะ เช่น ถูกคนอื่นใช้ให้ไปกระทำผิด

6. องค์กรอาชญากร เป็นพวกรวมกลุ่มกันทำอาชญากรรมเหมือนองค์กรหรือบริษัท มีการดำเนินการเป็นระเบียบแบบแผน แบ่งงานกันทำ มีหัวหน้าคอยควบคุมงานตามลำดับชั้น มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การหาเงินโดยวิธีที่ทุจริต ง่ายขึ้น จึงเป็นองค์กรอาชญากรที่ร้ายแรง มีอิทธิพลกว้างขวาง

ในการจำแนกประเภทของคดีอาชญากรรมนั้น สำหรับประเทศไทยกรมตำรวจได้กำหนดประเภทคดีอาญาออกเป็น 5 กลุ่มลักษณะ คือ

1. **คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ** เป็นกลุ่มประเภทคดีที่มีความรุนแรง เป็นที่หวาดกลัวและสะเทือนขวัญต่อประชาชน ได้แก่ คดีฆ่าผู้อื่น ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ และวางเพลิง

2. **ประทุษร้ายต่อชีวิต ร้ายกาย และเพศ** ได้แก่ คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา คดีฆ่าผู้อื่นโดยไม่เจตนา คดีทำให้คนตายโดยประมาท คดีพยายามฆ่า คดีทำร้ายร่างกายและคดีข่มขืน

3. **คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์** เป็นกลุ่มคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ทั้งหมด ได้แก่ คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ครอบครองทรัพย์ ปล้นทรัพย์ รับของโจร และทำให้เสียทรัพย์

4. **คดีที่น่าสนใจ** ได้แก่ คดีโจรกรรมรถยนต์ โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมโคกระบือ และเครื่องมือทางการเกษตร ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์รถยนต์โดยสาร ข่มขืน และฆ่า และ ลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่

5. **คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย** ได้แก่ คดีความผิดตาม พ.ร.บ.ที่มีโทษทางอาญาฉบับต่าง ๆ ได้แก่ พ.ร.บ.อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ร.บ.การพนัน พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ร.บ.ปรามการค้าประเวณี และ พ.ร.บ.โรงแรม เป็นต้น

สรุปได้ว่า ในการแบ่งประเภทอาชญากรรมมีการแบ่งกันหลายลักษณะ โดยจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและถือว่าสังคมเป็นตัวอื่น การจัดประเภทของอาชญากรรมนั้นเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย การศึกษาที่จะควบคุมอาชญากรรมเป็นการวัดสภาพการเกิดอาชญากรรม เพื่อพิจารณาถึงสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงและหาแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันควบคุมอาชญากรรมต่อไป

1.2.3 สาเหตุของอาชญากรรม

วเรช จันทรร (2533 : 51-53) ได้พิจารณาสาเหตุของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุเกี่ยวกับ

1. บุคคล การเกิดขึ้นของอาชญากรรมโดยส่วนหนึ่งนั้นสืบเนื่องมาจากความโน้มเอียงต่อการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป เช่น ความผิดปกติทางชีววิทยา กรรมพันธุ์ ความผิดปกติทางสมอง ระดับสติปัญญา อันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางจิตวิทยาภาพ รวมตลอดถึงความไม่สามารถของบุคคลที่จะปรับตัวเองให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อม และแรงผลักดันของบุคคลที่ตกลงใจจะประกอบอาชญากรรม ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาด้านสังคมจิตวิทยา

2. ระบบของสังคม อาจจะกล่าวได้ว่า การเกิดอาชญากรรมนั้นย่อมเกี่ยวพันและขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม สถานะและชนชั้นทางสังคมของบุคคล ซึ่งจะเป็นเครื่องกำหนดความโน้มเอียงในการกระทำผิด อันเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทางสังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย

3. กลุ่มบุคคล สาเหตุของอาชญากรรมนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความสามารถที่จะต่อต้านการกดดันในการกระทำผิด ซึ่งถูกกำหนดโดยบทบาทของกลุ่ม เช่น การเลียนแบบความสัมพันธ์กับบุคคลต่าง ๆ ในแง่ของการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

บรรดาสาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้บุคคลประกอบอาชญากรรมนั้น ปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมนับว่ามีอิทธิพลต่อมนุษย์มากเพราะจะค่อย ๆ ซึมเข้าปรุงแต่งลักษณะจิตใจ อารมณ์และทัศนคติ ซึ่งแสดงออกในรูปของบุคลิกภาพ (Personality) ให้มีแนวโน้มไปตามกฎเกณฑ์ของสังคมหรือฝ่าฝืนสังคม จนถึงระดับนำไปสู่การประกอบอาชญากรรมได้ง่าย ถ้าหากมีปัจจัยโอกาส และสถานการณ์อำนวย (สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ, 2522 : 15-16)

ประยูร พรหมพันธ์ (2516 : 16-21) ได้กล่าวถึงสาเหตุแห่งปัญหาอาชญากรรมไว้ว่า ปัญหาอาชญากรรมของสังคมมีสาเหตุหลายประการด้วยกัน แต่สาเหตุส่วนใหญ่มีดังนี้

1. สาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ผู้ปกครองเด็กในครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัย จากการศึกษาพบว่าเด็กหรือเยาวชนที่เป็นปัญหาของสังคมส่วนใหญ่ เกิดจากการอบรมบ่มนิสัยหรือการเลี้ยงดูเด็กไม่ถูกต้องมาตั้งแต่เยาว์วัย พ่อแม่ไม่มีเวลาขาดการเอาใจใส่ต่อบุตร ที่เป็นผลอันเนื่องมาจาก

1.1 สภาพครอบครัวมีความยากจน มีรายได้ไม่พอใช้จ่าย ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ไม่ได้เลี้ยงดูบุตร ทำให้มีโอกาสไปคลุกคลีกับเด็กที่มีความประพฤติไม่ดี เมื่อเติบโต ขึ้นมากก็มีนิสัยติดตัวไป ปัญหาทางเศรษฐกิจของครอบครัว จึงมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการกำหนดชะตาชีวิตของเด็กให้เป็นผู้ร้ายหรืออาชญากรในอนาคตได้

1.2 สภาพของครอบครัวที่แตกสาแหรกขาด เด็กที่เกิดในครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยกก็หย่าร้างกันทำให้ถูกทอดทิ้ง ขาดการเลี้ยงดูให้ความอบอุ่น ย่อมมีสภาพจิตใจที่ผิดปกติ เมื่อโตขึ้นมาทำให้กลายเป็นคนดื้อรั้น เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม สืบเนื่องมาจากแรงกดดันภายใน จิตใจของเด็ก อาจเป็นอันตรายต่อสังคมได้มาก

1.3 พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นตัวอย่างที่เลวของเด็ก ทำให้เด็กพบเห็นเกิดการเอาอย่าง ครั้นเมื่อโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ก็จะมีพฤติกรรมชั่วร้ายต่อไป

1.4 พ่อแม่หรือผู้ปกครองรักบุตร ในทางที่ผิด พบบุตรกระทำผิดคิดว่ากล่าวตักเตือน ทำให้เด็กได้ใจและใคร่ที่จะกระทำผิดครั้งต่อ ๆ ไปในอนาคต

2. สาเหตุมาจากมีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลนั้นมีสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจไม่เหมือนกับบุคคลธรรมดา เกิดปมด้อยขึ้นในจิตใจได้ และก็จะพยายามสร้างปมเด่นเป็นการทดแทน การสร้างปมเด่นในทางที่ผิดนั้นย่อมเป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมได้

3. สาเหตุอันเนื่องมาจากการหย่อนยานในการอบรมสั่งสอนของโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เป็นผลจากการขาดการอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับศีลธรรม จรรยาบรรณที่ศิครุอาจารย์ขาดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็ก ในการที่จะช่วยแก้ไขความประพฤติของเด็กที่ไม่ดีเมื่อเติบโตขึ้นมากก็เป็นนักเลงและคนร้ายได้ในอนาคต

4. สาเหตุอันเนื่องมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่เป็นผลมาจากการแพร่ภาพหรือแพร่ข่าวทางภาพยนตร์ และทางโทรทัศน์ ยกย่องให้คนร้ายเป็นวีรบุรุษ เด็กและเยาวชนดูแล้วเอาเป็นตัวอย่าง เกี่ยวกับสถานเริงรมย์ที่มีการช่วยเหลือทางกามารมณ์แก่ผู้เข้าไปเที่ยวและโรงแรมต่าง ๆ ที่ทำการค้าประเวณี ทำให้เป็นแหล่งเกิดอาชญากรรมได้ง่าย

จากแนวความคิดเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอาชญากรรม จะเห็นได้ว่าการประกอบอาชญากรรมของบุคคลนั้น ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยโอกาส และสถานที่เอื้ออำนวยด้วยเหตุนี้การป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้นหรือลดจำนวนลง สามารถกระทำได้โดยลดช่องโอกาสแห่งการกระทำผิดของคนร้าย ซึ่งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็อาจทำได้โดยมาตรการด้านสายตรวจ นั่นคือ การเพิ่มการเข้มงวดกวดขัน ตรวจสอบบุคคลและสถานที่ให้ทั่วถึงและมากขึ้น และทางส่วนของประชาชนก็อาจทำได้โดยการเพิ่มมาตรการระมัดระวังตนเองและทรัพย์สินให้มากขึ้น ไม่ตั้งอยู่ในความประมาท เป็นต้น

1.2.4 ผลของอาชญากรรม

การเกิดอาชญากรรมหากเกิดขึ้นกับสังคมหรือชุมชนใดแล้วก็จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมหรือชุมชนนั้นในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ ผลของอาชญากรรมนั้นมีดังต่อไปนี้ คือ

- 1.) เสื่อมเสียชื่อเสียงหรืออติสรภาพ การเสียชื่อเสียงหรืออติสรภาพซึ่งจะเป็นตราประทับที่ติดตัวบุคคลผู้นั้นตลอดไป ทำให้เสียอนาคต ถ้าเป็นเยาวชนก็ไม่ได้ศึกษาต่อ เช่น ถ้าไปฆ่าใครตาย หรือไปค้ายาเสพติด เสพยาเสพติด เป็นต้น ถ้าหากเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องเสียอนาคตเพราะจะต้องถูกจำคุกหรือเสียประวัติ ทำให้หางานทำยาก นายจ้างจะไม่ค่อยยกยอมรับไว้ทำงาน
- 2.) เสียทรัพย์สิน ถ้าคนในครอบครัวทำผิดอาจจะต้องเสียเงินเพื่อต่อสู้คดีหรือชดเชยให้ผู้เสียหาย ซึ่งถ้าเป็นครอบครัวที่ยากจน ก็อาจจะต้องไปกู้หนี้ยืมสินเงินเป็นหนี้สินยิ่งไปกว่าเดิม และทำความเดือดร้อนแก่ครอบครัวอย่างยิ่ง
- 3.) สุขภาพจิตเสื่อม ถ้าหากในสังคมมีการประกอบอาชญากรรมในอัตราสูง จะทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว ไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน ซึ่งอาจจะทำให้ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่เพราะจะต้องคอยระมัดระวังความปลอดภัยของตัวเอง เช่น กรณีการเรียกค่าไถ่ การเรียกค่าคุ้มครอง การลักขโมยรถยนต์ วิว ควาย เพชรนิลจินดา เงินทอง เป็นต้น ถ้าหากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจะปราบปรามได้ นอกจากประชาชนจะมีสุขภาพจิตเสื่อมแล้วยังทำให้รู้สึกขาดที่พึ่ง ซึ่งถ้าความรู้สึกแบบนี้มีมาก ๆ ในที่สุดประชาชนจะยอมอยู่ใต้อำนาจของเหล่ามิจฉาชีพ โดยยอมให้ข่มขู่เรียกร้อยเอาทรัพย์สินหรือค่าคุ้มครอง ซึ่งผลที่สุดทำให้กฎหมายไร้ความหมายไปในที่สุด
- 4.) ความไม่เป็นระเบียบในสังคม ถ้าหากอาชญากรรมทวีจำนวนมากขึ้นในสังคมใดแสดงว่าสังคมขาดระเบียบ โดยบุคคลในสังคมนั้นบางกลุ่มไม่ได้ทำตามมาตรฐานที่

สังคมกำหนดและหากไม่มีการลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างเข้มงวด อาจจะทำให้ผู้อื่นลอกเลียนแบบนำไปกระทำบ้าง

5.) เสี่ยงประมาณในการปราบปราม การที่อาชญากรรมมีเพิ่มมากขึ้น รัฐต้องจัดหางบประมาณในการปราบปราม เป็นการใช้จ่ายในทางที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาเศรษฐกิจหรือสร้างความเจริญในด้านอื่น ๆ เพราะเงินจำนวนนี้จะต้องใช้ในการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ปราบปรามเพิ่มกำลังชุดโรปรกรณ์ เพิ่มสถานที่กักขัง เพิ่มอาหาร ฯลฯ ซึ่งเป็นงบประมาณไม่น้อย ทำให้รัฐไม่มีความคล่องตัวในการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ (สุพัตรา สุภาพ, 2529 : 40-41)

สรุป ผลของอาชญากรรมย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม และประชาชนในสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านความมั่นคง ในด้านเศรษฐกิจ หรือจิตใจ กล่าวคือถ้าสังคมใดมีอัตราการเกิดอาชญากรรมสูง ประชาชนก็จะอยู่กันอย่างหวาดระแวงไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ รัฐต้องเสี่ยงประมาณในการป้องกันปราบปราม ซึ่งไม่ก่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ

1.2.5 การป้องกันแก้ไขอาชญากรรม

การป้องกัน

1.) การแก้ไขชุมชนที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น ตั้งแต่เรื่อง โรงเรียน สโมสร เด็ก ตำรวจ การวางแผนที่อยู่อาศัย กำจัดแหล่งเสื่อมโทรม

2.) การแก้ไขสภาพครอบครัว ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม จากการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิด นักอาชญาวิทยามีชื่อหลายคนลงความเห็นว่าเด็กกระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่มีความสุข ฉะนั้น การช่วยเหลือใด ๆ แก่ครอบครัวที่มีปัญหานี้ก็เท่ากับเป็นการช่วยป้องกันการกระทำผิดของเด็กเป็นอย่างดี

3.) การแก้ไขความผิดปกติในทางจิตและทางอารมณ์ จากการศึกษาค้นคว้าปรากฏว่าวิธีที่ดีที่สุดในการป้องกันอาชญากรรมแก่ผู้มีจิตใจหรืออารมณ์ไม่ปกติ คือ การมีคลินิกสำหรับให้การตรวจสอบและทดสอบเด็กเป็นระยะตั้งแต่เยาว์วัย คลินิกที่ว่านี้ไม่ควรเป็นหน่วยงานที่ขึ้นอยู่กับศาลหรือสถาบันใดที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ

4.) ความรับผิดชอบของประชาชน ประชาชนมีส่วนช่วยในการป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยการเป็นหูเป็นตาและแจ้งข้อนำสงสัยหรือพฤติกรรมของบุคคลหรือคณะบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม เช่น ซ่องโจร แหล่งโสเภณี แหล่งรับของโจร หรือแจ้งข่าวสารใด ๆ เกี่ยวกับการอาชญากรรมให้แก่ตำรวจ นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยการเก็บงำทรัพย์สิน ไม่เปิดช่องให้คนร้ายทำ

การประทุษร้ายได้ง่าย มีมาตรการป้องกันการโจรกรรม เช่น มีรั้วรอบขอบชิดมั่นคง หากรู้เห็นเหตุการณ์การประกอบอาชญากรรม ก็ไม่หลีกเลี่ยงในการให้การเป็นพยานอันเป็นหน้าที่ของพลเมืองดี

แก้ไข

ส่วนมากมักจะทำเป็นทางการ ซึ่งได้แก่การลงโทษตามตัวบทกฎหมายโดยการลงทัณฑ์แก่อาชญากรทั้งหลายนั้นนานมาแล้ว ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ เพื่อเป็นการตอบแทนความผิดที่ได้กระทำลงไป และเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าทำผิด อีกต่อไป

ปัจจุบัน ความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดกฎหมายได้ก้าวหน้าไปมาก ทั้งในด้านวัตถุประสงค์และวิธีการลงโทษ เพราะเมื่อวัตถุประสงค์เปลี่ยนไป วิธีการก็ต้องเปลี่ยนไปด้วยและวิธีการลงโทษคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นในประเทศใด สำหรับประเทศไทยเราก็มีวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิด ดังกำหนดไว้ในกฎหมายอาญา คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับริบทรัพย์สิน

นอกจากนี้ ยังมีวิธีการอื่น ๆ อีกเพื่อความสงบสุขของสังคม เช่น

1. วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นการกระทำมุ่งหวังจะให้ความปลอดภัยแก่สังคมด้วยการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เช่น การกักกัน ซึ่งได้แก่การห้ามผู้กระทำความผิดเข้าหรือออกจากเขตที่กำหนดไว้

1.1 ควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่จับบกร่อง ไร้อจิต หรือจิตฟั่นเฟือนไว้ในสถานพยาบาล เพื่อให้ผู้นั้นอยู่ในความดูแล เมื่อมีการกระทำซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่ตนเองและผู้อื่น

1.2 ห้ามประกอบอาชีพ เป็นการห้ามทำอาชีพที่จะเป็นสื่อให้ประกอบอาชญากรรมได้

2. การคุมประพฤติ (probation) เป็นการที่ศาลปลดปล่อยผู้กระทำความผิดโดยการรอกำหนดโทษ หรือรอกำหนดโทษ โดยมีเงื่อนไขว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่กระทำความผิดอีกตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น 2 เดือน หรือ 6 เดือน หรือ 1 ปี ฯลฯ และต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานคุมประพฤติโดยบุคคลนั้นจะต้องไปรายงานตัวกับเจ้าพนักงานเป็นครั้งคราว ให้พนักงานหรือทำอาชีพเป็นกิจจะลักษณะและไม่ให้คบค้าสมาคมหรือประพฤติไปในทางที่ทำให้ตนเองต้องกระทำความผิดอีก ถ้าหากเห็นบุคคลนั้นกระทำความผิดขึ้นอีกหรือกระทำการฝ่าฝืนละเมิดเงื่อนไขของ การคุมประพฤติ ศาลอาจจะว่ากล่าวตักเตือน ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อย แต่ถ้าเป็นเรื่องร้ายแรง ศาลจะออกหมายจับผู้ถูกคุมประพฤติ เพิกถอนการคุมประพฤติกำหนดโทษ

และส่งตัวผู้นั้นไปรับโทษตามคำพิพากษาจตุรมุขหมายก็เพื่อที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล ไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดอีกเป็นการช่วยให้ผู้กระทำความผิดจำนวนไม่น้อยไม่ต้องถูกส่งไปคุมขังในเรือนจำ

3. การพักการลงโทษ (parole) เป็นการปลดปล่อยหลังจากผู้นั้นได้ถูกจำคุกมาแล้วบางส่วนเป็นการปลดปล่อยแบบมีเงื่อนไขในการคุมประพฤติและอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่พักการลงโทษ ถ้าหากบุคคลนั้นกระทำความผิดอีกภายในระยะเวลาที่กำหนด ก็จะถูกเพิกถอนพักการลงโทษ และรับโทษที่ยังเหลือต่อไปจนครบกำหนด โดยไม่ต้องมีการฟ้องร้องพิจารณาโทษกันใหม่ (สุพัตรา สุภาพ, 2529 : 41-43)

การป้องกันและการแก้ไข การป้องกันคือการลดโอกาสของการก่ออาชญากรรม ซึ่งจำต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยการที่ประชาชนป้องกันตนเอง ร่วมมือกันตรวจตรารักษาความสงบในชุมชน ช่วยเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และให้ความร่วมมือเป็นพยานกรณีที่พบเห็นการกระทำความผิด ส่วนการแก้ไขจะมุ่งที่การลงโทษผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดี โดยมีวิธีการลงโทษหลายระดับ รวมทั้งการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวเป็นคนดีมาใช้ชีวิตในสังคม เช่น การรอลงอาญา การพักการลงโทษ ส่วนผู้ที่ไม่สำนึกผิดก็จะมีวิธีการลงโทษที่รุนแรงขึ้น เช่น การกักขังจำคุก และประหารชีวิต

1.2.6 แนวโน้มของอาชญากรรมในอนาคตและอุปสรรคในการป้องกันปราบปราม อาชญากรรม

จากแนวโน้มของปัญหาอาชญากรรมในอนาคตและอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมนั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยหลาย ๆ สาเหตุ ซึ่งในขณะเดียวกันในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายนั้นก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน การที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลนั้นต้องพิจารณาถึงสาเหตุที่แท้จริงเพื่อที่จะแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้แนวโน้ม อาชญากรรมเพิ่มขึ้น และอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมีดังนี้

1.) แนวโน้มของอาชญากรรมในอนาคต

ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อแนวโน้มแห่งปัญหาอาชญากรรมในสังคมเราที่จะทำให้อาชญากรรมเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่

1.1) ปัจจัยเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของพลเมือง จากสภาวะที่มีแนวโน้มของประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดปัญหาความอดอยาก มีการแย่งกันทำมาหากินมากยิ่งขึ้น

เมื่ออยู่ในฐานะที่จะไม่สามารถหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวได้ ก็ทำให้แก้ปัญหาโดยการประกอบอาชีพอาชญากรรม มีการปล้น จี้ แอ้งชิง หรือลักขโมยมากขึ้น

1.2) ปัจจัยเกี่ยวกับการว่างงาน จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของพลเมืองดังกล่าวแล้ว ก็จะก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานตามมา นอกจากนั้นแล้วยังมีปัญหาการใช้แรงงานไม่เต็มที่ ทำให้คนเราขาดรายได้ ต้องหันมาประกอบอาชีพในทางที่ผิดกฎหมาย และเมื่ออยู่เฉย ๆ ก็จะทำให้ ฟุ้งซ่าน เมื่อมีแรงจูงใจชักชวนจากเพื่อนฝูง ก็จะไปประพฤตินิสัยที่ไม่ดี

1.3) ปัจจัยเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายของประชากร การเคลื่อนย้ายของประชากรส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความยากจน ต้องดิ้นรนย้ายถิ่นฐานไปเพื่อ เลี้ยงชีพและหางานทำข้างหน้า ในบางครั้งคนที่ไม่ได้งานทำ จึงก่อให้เกิดปัญหาการว่างงาน ตามมา และหันไปประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย

1.4) ปัจจัยเกี่ยวกับการหลั่งไหลของวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสู่สังคมตะวันออก การรับวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้อย่างเต็มที่ โดยไม่ปรับปรุงคัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาวะความเป็นอยู่ในบ้านเมือง และคุณค่านิยมของสังคมเราเอง จะทำให้เกิดปัญหาการขัดแย้งทางวัฒนธรรมและประเพณีอย่างรุนแรง ทำให้ไม่สามารถปรับตัวได้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งในแนวทางปฏิบัติ จึงได้ก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคม

2. อุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

2.1 อุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และการบังคับให้ปฏิบัติไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผน การปฏิบัติงานที่ขาดความร่วมมือ ประสานระหว่างเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง ทำให้เป็นจุดอ่อนหรืออุปสรรคในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม แม้ว่าจะมีการวางกฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่คืออะไร หากว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติไม่ได้สนใจที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามแบบแผนแล้ว ก็ย่อมไม่เกิดประโยชน์อะไรในทางปฏิบัติ ซึ่งการที่เจ้าหน้าที่ไม่เอาใจจริงเอาใจกับการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมนั้น อาจจะเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ การขาดประสบการณ์ การเห็นแก่พวกพ้องหรือประโยชน์ส่วนตัว

2.2 การขาดความร่วมมือจากประชาชนและสังคมในการช่วยเหลือ ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะสืบเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น การที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่าที่ควร เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ได้รับความ

ปลอดภัยอาจถูกปองร้าย เจ้าหน้าที่ที่มีวิธีการที่ไม่รัดกุม หรือประชาชนอาจจะมองว่าเจ้าหน้าที่ไม่จริงจังกับปัญหาที่เกิดขึ้น แม้จะพยายามให้ความร่วมมือแล้วก็ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติ

2.3) อุปสรรคอันเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริต ถ้าหากเจ้าหน้าที่ขาดความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ก็ย่อมเป็นการยากยิ่งที่จะทำการแก้ไขปัญหา อาชญากรรมของสังคมให้ได้ผลดี ดังนั้นการที่จะต้องฝึกอบรมสั่งสอนให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ลึกซึ้งในหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะมองข้ามเสียมิได้ (ประยูร พรหมพันธุ์, 2516 : 21-25)

สรุปได้ว่า อาชญากรรมในอนาคตมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่างเช่น การเพิ่มของประชากร ปัญหาการว่างงาน การเคลื่อนย้ายประชากรคืนถิ่นย้ายถิ่นฐานล่วงหน้าก่อให้เกิดแหล่งเสื่อมโทรม เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจความอดอยาก มีการแก่งแย่งทรัพยากรกันมากขึ้น ส่วนอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ขาดความสำนึกรับผิดชอบหน้าที่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่ที่ขาดความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้วยกัน ระหว่างประชาชนและสังคมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม โดยเฉพาะการขาดความร่วมมือจากประชาชนและสังคมในการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

1.3.1 การมีส่วนร่วมกับประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และร่วมติดตามประเมินผล เป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และใช้โอกาสที่ได้แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แก้ไขปัญหาความต้องการของตน โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนและชุมชนทั้งในระดับบุคคล ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนดไว้ (ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2540 : 93)

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 25) ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การ

พิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 186) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการที่เกี่ยวข้องด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องนั้น เป็นเหตุเร้าใจให้ทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย ซึ่งจะต้องมีเงื่อนไขของการมีส่วนร่วมกลุ่มอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม
2. ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วม
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม

และยังกล่าวถึงความสำเร็จของการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม และร่วมให้เหมาะสมกับสถานการณ์
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทอง ค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไป ผลตอบแทนที่เข้าประเมินว่าจะได้รับ
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่จะสัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วม
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสาร รู้เรื่องกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกรับกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากมีส่วนร่วม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2531 : 25-28) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งอ้างถึงความหมายที่องค์การสหประชาชาติให้ไว้ โดยเน้นว่าจะต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการพัฒนา
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดกระบวนการพัฒนา

และได้แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 7 ระดับ คือ

- | | | | |
|------------|-----------|---|------------------|
| ระดับที่ 1 | ถูกบังคับ | = | ไม่มีส่วนร่วมเลย |
| ระดับที่ 2 | ถูกล่อลวง | = | มีส่วนร่วมน้อย |

ระดับที่ 3	ถูกชักชวน	=	มีส่วนร่วมน้อย
ระดับที่ 4	ถูกสัมภาษณ์ความต้องการ	=	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับที่ 5	มีโอกาสนเสนอความคิดเห็น	=	มีส่วนร่วมปานกลาง
ระดับที่ 6	มีโอกาสนเสนอโครงการ	=	มีส่วนร่วมระดับสูง
ระดับที่ 7	มีโอกาสดัดสินใจด้วยตนเอง	=	การมีส่วนร่วมอุดมการณ์

ไพรัตน์ เจริญรินทร์ (2527 : 6) ได้กล่าวถึงความหมาย และให้หลักสำคัญเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาล ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน องค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือ หลายเรื่องรวมกันในเรื่องต่อไปนี้ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่กำหนดไว้ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงลดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบ วิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ลดปัญหาของชุมชนสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นความต้องการและสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงานที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงโครงการ และกิจกรรมที่ทำไว้โดยเอกชน หรือรัฐบาลให้ใช้ได้ตลอดไป

นอกจากนี้ ไพรัตน์ เจริญรินทร์ ยังได้สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาให้ประชาชนมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ

1. ต้องยึดหลักความต้องการ และปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม

2. กิจกรรมต้องดำเนินการในรูปกลุ่ม เพื่อสร้างพลังของกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน
3. ให้คำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน และปลูกฝังให้ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้น
4. กิจกรรมที่ดำเนินการต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากร และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนนั้น
5. การเริ่มต้นควรอาศัยผู้นำชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
6. ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้นตลอดการดำเนินการ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาที่จะให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กำหนดไว้นั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน ต้องรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนนั้น ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมก็เช่นกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจเองจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจวางแผนแก้ปัญหา ร่วมกันใช้วิทยากรรูปแบบที่เหมาะสม มิใช่เพียงจะให้ข้อมูลข่าวสารเท่านั้นแต่จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนให้มาเป็นสมาชิก ร่วมเสียสละแรงงาน เงิน วัสดุ และให้มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกิจกรรมนั้นด้วย

1.3.2 การชักนำประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2530 : 90-93) ได้กล่าวถึง การชักนำประชาชนในการร่วมป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ทำให้คนเราต่างต้องดิ้นรนทำมาหากิน ความคาดหวังที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ริเริ่มในการรวมตัวเพื่อต่อต้านอาชญากรรมด้วยตนเองจึงเป็นไปได้ภายในขอบเขตจำกัด เมื่อเป็นเช่นนี้ภารกิจดังกล่าวจึงเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่โดยตรงในการรับผิดชอบต่อปัญหาอาชญากรรม จะต้องเป็นผู้ริเริ่ม และชักนำประชาชนในชุมชนที่อาศัยอยู่ด้วยกัน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรูปแบบ “สโมสรนครรงค์ควบคุมอาชญากรรม” (Crime Control Club) เพื่อเสริมสร้างการรวมตัวในชุมชนซึ่ง Washnis (อ้างใน ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2530 : 91) กล่าวว่า ในเรื่องของการเสริมสร้างความรู้สึกของการอยู่ร่วมกันในชุมชนสโมสรดังกล่าวนับว่าเป็นหนทางหนึ่งที่มีประสิทธิผลมากที่สุดเพื่อนำประชาชนเข้าร่วมกัน ในหลายต่อหลายเมืองสมาชิกของสโมสรมักยอมรับว่า ต่างไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเป็นส่วนใหญ่ จากการจัดตั้งสรรค์คิมน้ำซากาแฟ

การประชุมทั่วไปและการติดต่อบ้านต่อบ้าน สมาชิกได้เริ่มรู้จักกันและกัน และเริ่มทราบซึ่งถึงปัญหาาร่วมกัน

นอกจากนี้ ไรด์ (Rye อ้างใน ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2530 : 91) ยังได้กล่าวเสริมว่าประสิทธิผลของการดำเนินงานดังกล่าว เกิดขึ้นเนื่องจากความร่วมมือของทั้งสองฝ่ายระหว่างประชาชนกับตำรวจ ด้วยเหตุที่ว่า การป้องกันอาชญากรรมนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ “ลักษณะพบกันครึ่งทาง” กล่าวคือ ตำรวจเป็นผู้ยื่นความช่วยเหลือให้กับประชาชน ในชุมชนเกี่ยวกับข้อมูลข้อแนะนำและวัสดุอุปกรณ์ในขณะที่ประชาชนเป็นผู้รับความช่วยเหลือและตอบสนองด้วย ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการสอดส่องตรวจตราดูแลชุมชนของตนเอง รับผิดชอบในการแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย หรือพฤติกรรมของบุคคลผู้ต้องสงสัยให้ตำรวจทราบ

สำหรับการจัดตั้งสโมสรควบคุมอาชญากรรมของชุมชนนั้น ให้เริ่มต้นจากขั้นตอนของการเตรียมงาน โดยการจัดเตรียมเอกสารคู่มือประชาชน ภาพยนตร์ เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ดำเนินโครงการให้เหมาะสม เพื่อไปทำการชี้แจง จุดมุ่งหมายและความสำคัญของโครงการ รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน และกำหนดนัดหมายการประชุมพิเศษ ให้ความรู้ต่าง ๆ แก่ประชาชนเพื่อให้ทราบเกี่ยวกับ

1. ปัญหาและความรุนแรงของอาชญากรรม
2. ขั้นตอนของวิธีการลดช่องโอกาสในการประกอบอาชญากรรม
3. ความสำคัญของความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
4. สิ่งที่ควรปฏิบัติสำหรับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม และในการประสบเหตุด่วนเหตุร้ายต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการประชุมพิเศษก็เพื่อชี้แนะให้ประชาชนตระหนักถึงภัยอาชญากรรมและสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกสโมสรบรรณาการควบคุมอาชญากรรม ครั้นเมื่อได้ประชาชนเข้าเป็นสมาชิกของโครงการแล้ว จากนั้นก็ดำเนินการแบ่งกลุ่มย่อย มีการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มเพื่อเป็นตัวแทนในการประสานงาน จัดหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้า เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม และการใช้เครื่องมือรักษาความปลอดภัยต่าง ๆ ในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมตลอดถึงจะเป็นการให้หัวหน้ากลุ่มในแต่ละชุมชน ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และหลังจากที่สมาชิกภายในกลุ่มมีความสนิทสนมแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกันดีแล้ว ควรที่จะมีการจัดตั้งพรรค

คัม น้าชากาแฟ โดยให้ตำรวจเจ้าของโครงการเข้าร่วมด้วยทุกครั้ง เพื่อจะเป็นโอกาสให้ตำรวจกับประชาชนได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้นนอกจากนั้นยังเป็นแรงกระตุ้นอยู่เสมอจากการ พบปะและหนังสือเวียน เอกสารรายงานข่าว แผนประทุษกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสโมสร ตำรวจผู้รับผิดชอบจะต้องติดตามประเมินผลการดำเนินการดังกล่าว พยายามกระตุ้นให้สมาชิกมีความกระตือรือร้นอย่างสม่ำเสมอ และชักนำสมาชิกให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อครอบคลุมพื้นที่ให้ทั่วถึงมากที่สุดการชักนำประชาชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมดังกล่าว มิได้หมายความว่า ตำรวจจะปล่อยปละละวางโดยโยนความรับผิดชอบให้กับประชาชนในทางตรงกันข้ามบทบาทของตำรวจจำเป็นต้องปรับให้เหมาะสมกับกาลเวลา สถานที่ และสถานการณ์ หากได้รับความร่วมมือจากประชาชนโดยครอบคลุมทุกพื้นที่แล้ว ปัญหาอาชญากรรมก็จะลดลง และนำความสงบสุขมาสู่ชุมชน

สรุป การชักนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าหน้าที่ตำรวจเนื่องจากการป้องกันอาชญากรรมเป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเป็นผู้ริเริ่มชักชวนประชาชน หาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทัศนคติของประชาชนต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

1.3.3 ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม

ในการป้องกันอาชญากรรมนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะประชาชนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ มีความรู้สึกผูกพันกับโครงการทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่น นอกจากนี้ยังตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน ไว้อย่างตรงจุดอีกด้วย

วิธีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมอาจทำได้ในวิธีการต่าง ๆ ซึ่งวิธีการดังต่อไปนี้อาจนำมาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ได้แก่ การให้โอกาสประชาชนได้เข้าร่วมประชุมอภิปรายเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการที่ดำเนินการอยู่ การเปิดโอกาสให้ถกเถียงแสดงความคิดเห็นโต้แย้งในกรณีต่าง ๆ การให้เกียรติเป็นผู้ให้คำปรึกษาและแนะนำในบางเรื่อง การให้มีโอกาสสำรวจข้อมูลต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้อง การให้เป็นผู้ประสานงานร่วม ตลอดทั้งการให้โอกาสได้รายงานผลการปฏิบัติงานบางอย่างตามที่ได้รับมอบ

หมาย เป็นต้น (ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2540 : 100-101) สำหรับขั้นตอนที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานนั้นมีอยู่ 4 ขั้นตอนคือ การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในวางแผนและดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (อคิน รพีพัฒน์ และเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อ้างใน ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2541 : 95-99) นอกจากนี้ ประชาชนจะมีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรมภายในชุมชนของตนแล้วยังมีบทบาทสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือบทบาทในการมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อรักษาความปลอดภัยแก่สังคมอันเป็นภาระของส่วนรวมโดยตรง มิได้จำกัดเฉพาะชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น แต่หากเป็นอาชญากรรมโดยตรงอยู่แล้วและเมื่อประชาชนให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม ตำรวจพึงระลึกอยู่เสมอว่าประชาชนให้ความร่วมมือในรูปอาสาสมัครด้วยความเต็มใจของประชาชนโดยแท้ โครงการอาสาสมัครเหล่านั้นเคยได้รับ ความสำเร็จมาแล้วในต่างประเทศได้แก่

ประเทศญี่ปุ่น มีหน่วยงานอาสาสมัครป้องกันอาชญากรรมจำนวนมาก โดยจัดตั้งขึ้นในสถานีตำรวจต่าง ๆ อาสาสมัครประกอบด้วยประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมในท้องถิ่นของตนและประกอบกิจกรรมเหล่านั้นด้วย เช่น แจกเอกสารป้องกันอาชญากรรม และช่วยจัดหาอุปกรณ์ป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสมาคมป้องกันอาชญากรรมของผู้ที่ประกอบธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมเหล่านั้นได้รับการอบรมจากตำรวจเกี่ยวกับวิธีป้องกันอาชญากรรมและช่วยตำรวจในกิจกรรมป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น ให้ข่าวแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับผู้ต้องสงสัยว่ามีการกระทำความผิด เป็นต้น

ประเทศสิงคโปร์ สมาชิกสายตรวจพิเศษซึ่งตั้งเมื่อ ค.ศ.1967 ประกอบด้วยอาสาสมัครและตำรวจออกตรวจท้องที่ร่วมกัน และทำหน้าที่อื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ก็มีหน่วยงานยามรักษาการซึ่งประกอบด้วยสมาชิก 6,000 คน ออกตรวจท้องที่ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ

ประเทศบังคลาเทศ มีคณะป้องกันหมู่บ้าน (Village Defense Parties) ประกอบด้วยพลเรือนติดอาวุธทำหน้าที่ออกตรวจตราท้องที่ตลอดทั้งวัน จากรายงานผลการปฏิบัติงานปรากฏว่าคณะป้องกันหมู่บ้านป้องกันชุมชนจากอาชญากรรมได้ผลดียิ่ง

ประเทศมาเลเซีย ได้มีการจัดตั้งยามรักษาการณ์ประจำหมู่บ้าน (Vigilante Corps) เพื่อทำหน้าที่ตรวจและรักษาความปลอดภัยในชุมชน เป็นการช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกแรงหนึ่ง ยามรักษาการณ์ประจำหมู่บ้านนี้ช่วยตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิด ตลอดจนป้องกันอาชญากรรมได้มาก

สรุป บทบาทของประชาชนในชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ นับว่ามีในการยับยั้งการกระทำผิด โดยการลดช่องโอกาสในการกระทำผิด ซึ่งในสภาพการณ์ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันอย่างทั่วไปว่า อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่ต้องรีบดำเนินการแก้ไข และการป้องกันอาชญากรรมเป็นความผิดรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคม ซึ่งต้องอาศัยร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายรัฐบาลและเอกชนหรือชุมชน

ตัวอย่างของความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ได้ดำเนินการแล้ว คือ ตัวอย่างในโครงการ "สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม" ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล โดย พล.ต.อ.ณรงค์ มหานนท์ ได้ริเริ่มตั้งขึ้น มีหน้าที่ในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข่าวอาชญากรรม เป็นการจัดตั้งกลุ่มพลเมือง ที่มีความสนใจเข้าเป็นหูเป็นตา เป็นสมองช่วยเหลืองานของกองบัญชาการตำรวจนครบาลมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เมื่อประสบเหตุอาชญากรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่าได้กระทำอาชญากรรมมาแล้ว และกำลังจะหลบหนี หรือเหตุร้ายที่เป็นภัยอันตรายต่อสาธารณชน เช่น อัคคีภัย ฆาตกรรม หรืออุบัติเหตุทางจราจร ให้สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมสังเกตและจดจำรายละเอียดของเหตุการณ์ ได้แก่ รูปพรรณการแต่งกาย และทิศทางการหลบหนีของผู้กระทำผิด ตลอดจนพาหนะที่ใช้เท่าที่สามารถจะทำได้ และรีบแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเร็วที่สุด
2. สังเกตการณ์ให้ข่าว ข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่ราชการตำรวจ การรายงานข่าวหรือข้อเสนอแนะให้รายงานต่อผู้กำกับ หรือสารวัตรสถานีตำรวจท้องที่ หรือผู้บังคับบัญชาของตำรวจท้องที่นั้น ๆ
3. สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม เป็นผู้ช่วยเหลือราชการตำรวจตามหน้าที่ของพลเมืองดี ซึ่งมีหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมจะต้องเข้ารับการอบรม โดยกองบัญชาการตำรวจนครบาลจะจัดอบรมสมาชิกให้ตระหนักถึงภารกิจและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนครบาล ตำรวจกับงานชุมชนสัมพันธ์ ปัญหาสาเหตุของอาชญากรรม คุณธรรมของ พลเมืองดี การจดจำรูปพรรณลักษณะของคนร้าย แนวทางการแสวงหาข่าววิธีการแจ้งข่าวและ อื่น ๆ ซึ่งสมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรมประกอบไปด้วยบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ แท็กซี่ สามล้อเครื่อง และอาชีพทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ประมาณ 1,924 คน จากผลงานของ สมาชิกฯ ได้แจ้งให้ตำรวจทำการจับกุมในคดีต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ในเขตกรุงเทพมหานครยังมีการจัดตั้งยามรักษาการณ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อทำหน้าที่คอยตรวจตราดูแลและรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน และมีการจัดตั้งหน่วยงาน

รักษาความปลอดภัยในบริเวณหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งโครงการนี้เรียกว่า “โครงการผนีกกำลังระหว่างตำรวจกับประชาชนเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านจัดสรรเขตนครบาล” โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้สนับสนุนทางด้านแผนปฏิบัติงานและประชาชนเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยรักษา ความปลอดภัย โดยมีการอบรมอาสาสมัครในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ รวมถึงการบริจาคเงินและ สิ่งของที่จำเป็นในการจัดตั้งหน่วยงานรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้านจัดสรร นอกจากนี้ยังมี การจัดตั้งหน่วยรักษาความปลอดภัยของเอกชน ซึ่งรับจ้างดูแลรักษาความปลอดภัยในสถานที่ ต่าง ๆ เช่น อาคารบ้านเรือน ร้านค้า และอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านี้จะช่วยกันจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ตลอดจนป้องกันอาชญากรรมได้มาก ซึ่งเท่ากับเป็น การช่วยเหลืองานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกแรงหนึ่ง

ปัจจุบันหน่วยงานของกรมตำรวจได้นำเอาระบบแจ้งภัยทาง โทรศัพท์หมายเลข 191 มาใช้ในประเทศไทย เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนเมื่อประสบเหตุคว้น-เหตุร้ายตลอดจนสนับสนุนให้ประชาชนแต่ละคนเข้ามามีบทบาทในการป้องกันอาชญากรรม ในชุมชนของตนได้เป็นอย่างดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 Rajabhat Mahasarakham University
 วิธีการที่ชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการป้องกันอาชญากรรมสามารถกระทำได้ดังนี้

1. ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม
 - 1.1 การให้ความร่วมมือด้านข้อมูล ข่าวสาร โดยแจ้งเบาะแสของแหล่งคนร้ายที่สถานีตำรวจท้องที่
 - 1.2 หากพบคนร้ายกำลังก่ออาชญากรรม ก็แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ใกล้ที่สุดทราบ ทั้งนี้เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบเหตุได้ทันท่วงที
 - 1.3 ช่วยกันดูแลสิ่งของสาธารณะ และแจ้งความเมื่อมีผู้ทำลายเสียหาย
 - 1.4 สนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ เช่น การบริจาคยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร และเครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
 - 1.5 เข้าร่วมในโครงการชุมชนสัมพันธ์หรือกิจกรรมอาสาสมัครต่าง ๆ เพื่อผนีกกำลังป้องกันอาชญากรรม

2. การป้องกันรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินภายในครอบครัว และเพื่อนบ้านใกล้เคียง

- 2.1 ติดต่อสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อป้องกันเหตุร้ายใน
ละแวกบ้าน
 - 2.2 คอยตรวจตราดูแลบ้านเรือนให้มีระบบป้องกันการโจรกรรมที่มั่นคง
แข็งแรงมีความระมัดระวังรอบคอบอยู่เสมอ
 - 2.3 ดักเตือนคนในบ้านให้ระมัดระวังอย่าเปิดประตูรับคนแปลกหน้าง่าย
ๆ ควรเล่ารายละเอียดและกลอุบายต่าง ๆ ของคนร้ายให้กับคนใช้หรือคนในบ้านทราบเพื่อ
เตือน อย่าให้หลงเชื่อหลงเล่ห์เหลี่ยมของคนร้าย และมีการเตรียมพร้อมในการป้องกันเหตุร้าย
 - 2.4 การจ้างคนงาน คนรับใช้หรือพนักงาน ควรมีสำนเนาบัตรประชาชน
หรือบัตรประจำตัวต่าง ๆ ถ่ายรูปและรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวเพื่อทราบความเป็นมา
ที่อยู่ อาชีพเดิม ความประพฤติ ตลอดจนคุณวุฒิพี่น้องหรือคนรู้จักเพื่อติดต่อภายหลังได้ และไม่
ควรให้รู้ ที่เก็บทรัพย์สิน
 - 2.5 สอดส่องดูแลความปลอดภัยของบ้านเรือนที่อยู่ในละแวกเดียวกัน
หากเห็นคนร้ายในบ้านใกล้เคียงให้โทรแจ้ง “191” หรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบโดยเร็ว
 - 2.6 คอยสังเกตลักษณะพฤติกรรมผิดปกติของบุคคลแปลกหน้าที่เข้ามา
ในละแวกบ้านเห็นพิรุชควรบอกกล่าวเพื่อนบ้านใกล้เคียงทราบเพื่อจะได้ช่วยกันระมัดระวัง
 - 2.7 กลางคืนควรเปิดไฟฟ้าให้มีแสงสว่างรอบบริเวณบ้าน การติดตั้ง
สัญญาณภัย ควรใช้สัญญาณไฟไซเรน เนื่องจากคนร้ายมักกลัวเสียงดังและเพื่อให้เพื่อนบ้านใกล้
เคียงทราบ จะได้ช่วยเหลือหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ
 - 2.8 เมื่อทราบเหตุหรือรู้ว่ามีคนร้ายเข้าบ้าน อย่าคิดจับคนร้ายด้วยตัวเอง
เพราะอาจได้รับอันตรายควรพยายามให้ผู้อื่นทราบ โดยใช้สัญญาณภัย หรือร้องตะโกนขอ
ความช่วยเหลือ
 - 2.9 เมื่อเกิดเหตุแล้วควรรักษาสถานที่เกิดเหตุ ห้ามเคลื่อนย้าย ห้ามมิให้
บุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ คอยจนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ตรวจ สถานที่เกิดเหตุให้เรียบร้อยก่อน
- สรุป การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม การเข้ารับการ
อบรมและเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันอาชญากรรม จะทำให้ประชาชนตระหนักเห็นถึงความ
สำคัญต่อปัญหาอาชญากรรมรวมทั้งมีความรู้ในการป้องกันตนเอง และบุคคลอื่นให้รอดพ้นต่อ

การตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมได้ และส่งผลให้ประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนได้

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์

เป็นที่นิยมนอมรับในแง่อาชญากรรมว่า การป้องกันอาชญากรรมเป็นสิ่งสำคัญหากเกินขีดความสามารถของการป้องกันอาชญากรรมแล้วถือเป็นการปราบปราม ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นเช่นกัน อาชญากรรมอาชีวะมักจะแฝงเร้นอยู่ในสังคมชุมชนทั่วไป จึงเป็นการยากที่ฝ่ายปราบปรามอาชญากรรมจะแยกอาชญากรรมเหล่านี้ออกจากสังคมชุมชนทั่วไปที่เป็นพลเมืองดีได้ ดังนั้น มาตรการที่ดีที่สุดในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้ได้ผลดีก็คือ การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

การดำเนินนโยบายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของประเทศทางซีกโลกตะวันตกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากสภาพสังคมตะวันตกได้มีการพัฒนาทางด้านวัตถุเจริญที่สุด ในขณะที่ระดับคุณภาพชีวิตเดิมทางจิตใจกลับเสื่อมลง ดังนั้นปัญหาอาชญากรรมในชุมชนตะวันตกจึงแก้ไขได้ยาก ในเวลาเดียวกันประเทศทางภูมิภาคเอเชียก็ประสบปัญหาอาชญากรรม เช่นเดียวกัน แต่ทว่าชาวเอเชียสามารถใช้วิธีการต่อสู้อาชญากรรมในภูมิภาคของตนได้โดยวิธีผูกพันอย่างเหนียวแน่นก่อให้เกิดความร่วมมือของชุมชนได้ง่าย คือ การสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชนจากระบบครอบครัวของตนได้อย่างเต็มความสามารถ เพื่อจะได้ลดค่านิยมของระบบราชการที่มักจะมองข้ามความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นจากการนี้จึงได้เกิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ขึ้น ส่งผลให้เกิดปัจจัยในการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั่นเอง (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 15)

การป้องกันภัยอาชญากรรมประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์สินในเคหสถาน มีลักษณะกระทบกระเทือนต่อความสุขและความปลอดภัยของประชาชนส่วนใหญ่ในสังคมเป็นคดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีขีดความสามารถในการควบคุมจำกัด จากการศึกษาของ ลี (Lee.อ้างในปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 8) ได้ศึกษาพบว่าประมาณร้อยละ 85 ของอาชญากรรมที่มุ่งประทุษร้ายต่อทรัพย์สินเคหสถานมักจะเป็นพวกฉวยโอกาส หรืออาศัยช่องโอกาส โดยมีพื้นที่เป้าหมายได้แก่ชุมชนที่มีรายได้น้อยซึ่งสภาพที่อยู่อาศัยขาดความมั่นคงแข็งแรง และไม่มียุทธวิธีป้องกันด้วย

ไวท์นาร์ค (Whisenad. อ้างในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 125) ได้ศึกษาพบว่า พลเมืองจำนวน น้อยที่จะตกเป็นเหยื่อของการประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ฆาตกรรม และข่มขืน แต่อาชญากรที่มีผลกระทบต่อบุคคลส่วนใหญ่ คือ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยเฉพาะการลักทรัพย์สินในเคหสถาน

จากผลการค้นคว้าวิจัยของนักอาชญาวิทยาในกลุ่มซิกาโก ได้ศึกษาพบว่าอาชญากรรม เป็นปรากฏการณ์ถาวรตามลักษณะพื้นที่ บริเวณใดที่เกิดอาชญากรรมขึ้นบ่อยครั้งมักจะเกิด อาชญากรรมซ้ำอยู่เสมอ ในบริเวณแหล่งเสื่อมโทรมบางแห่งแม้จะมีผู้อาศัยสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปตามกาลเวลา โดยบุคคลต่างเชื้อชาติ ต่างศาสนา แต่สถิติอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าวก็ยังคงสูงอยู่เช่นเดิม จึงสรุปว่า “การขาดระเบียบสังคม” (Social Disorganization) สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของชุมชนในยุคก่อนความเจริญทางอุตสาหกรรมเข้าสู่ชุมชนใน ยุคอุตสาหกรรม นำมาซึ่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่น ๆ

เฮอริเบิร์ต แกรนค์ (Herbert Gans. อ้างในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 26) นัก วิชาการได้อาศัยหลัก ทฤษฎีกลุ่มซิกาโกเป็นพื้นฐานในการสร้างแนวคิดต่อเนื่อง ได้ศึกษาพบว่า การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาความปลอดภัย ก่อให้เกิด ความสมัครสมานกลมเกลียว และความร่วมมือนำมาซึ่งการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนที่มุ่ง เน้นเฉพาะด้านวัสดุอุปกรณ์ในทัศนะของ Gans การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อ มีการจัดสภาพพื้นที่ในชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการพบปะสังสรรค์ ให้มีลักษณะง่ายต่อการสังเกต ตรวจตรา รวมทั้งจัดให้มีสถานที่สำหรับสมาชิกในชุมชน ได้ดำเนินการกิจกรรมร่วมกัน เป็น สโมสรสำหรับการกีฬา ห้องโถงสำหรับพักผ่อน ห้องอาหาร และร้านกาแฟสำหรับร่วม รับประทานอาหาร

จากการศึกษาของ เจมส์ จาร์คอป (Jame Jacobs. อ้างในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 26) ในเรื่อง การสร้างแนวป้องกันอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ได้เสนอให้มีการจัดพื้นที่ ชุมชนและเมือง ให้สะดวก ง่ายต่อการสังเกตติดตาม รวมทั้งการสร้างควมรับผิดชอบให้แก่ สมาชิกในชุมชน โดยการเชื่อมโยงให้นักอาชญาวิทยาเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อม รูปธรรม เช่น สวนสาธารณะ ถนน ทางเท้า และอาคารสถานที่ต่าง ๆ กับปัญหาอาชญากรรม

จากการศึกษาของ ออสการ์ นิวแมน (Oscar Newman .อ้างในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 26) ในเรื่องการออกแบบชุมชน และเคหสถานให้ง่ายต่อการสังเกตตรวจตราได้อธิบาย ว่า “บุคคลย่อมรู้ถึง สิทธิครอบครองพื้นที่ซึ่งอยู่อาศัยว่า พื้นที่ที่ตนครอบครองดังกล่าว จัดไว้ สำหรับผู้ที่พักอาศัยในเคหสถานหรืออาคารนั้นเท่านั้น บุคคลภายนอกที่ย่างกรายเข้าไปบริเวณ เช่นนี้ต้องมีเหตุผลเพียงพอมิใช่ว่าคนแปลกหน้าผู้ใดจะเข้าออกส่วนใดของอาคารเวลาใดก็ได้

บริเวณที่จัดให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้พักอาศัยแต่ละราย เรียกว่า พื้นที่ป้องกันตนเอง (Defensible space) เพื่อใช้สำหรับป้องกันตนเองหรือเตรียมได้ทัน ก่อนที่คนร้ายจะเข้าประชิดตัว”

สรุปได้ว่า ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ คือ การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนเมืองหรือละแวกบ้านเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รวมทั้งง่ายต่อการสังเกตตรวจตราควบคุม โดยไม่ล่วงล้ำสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล รวมทั้งสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิตและร่างกาย ตลอดจนทรัพย์สินของตนเองและบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

2.2 ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม

เป็นแนวความคิดที่ผสมผสานระหว่างทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์กับทฤษฎีการบังคับใช้กฎหมายโดยการนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน (อ้างในประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2525 : 8) ซึ่งสามารถพิจารณาได้เป็น 2 มิติ

มิติที่ 1 สภาพแวดล้อมรูปธรรม

1.1 มาตรการระดับชุมชน ได้แก่ การวางผังเมืองและชุมชน การติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่าง การออกแบบอาคารสถานที่

1.2 มาตรการระดับบ้านเรือน ได้แก่ ความมั่นคงของประตูหน้าต่าง การใช้สัญญาณเตือนภัย การใช้อุปกรณ์ปิดเปิดไฟฟ้า และอื่น ๆ

มิติที่ 2 สภาพแวดล้อมนามธรรม

- 2.1 มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัย
- 2.2 มาตรการสายตรวจประชาชน
- 2.3 มาตรการสายตรวจบ้านเรือน

สภาพแวดล้อมรูปธรรม

จากการศึกษาของ แบคเกอร์ และ มาโย (Backer & Mayo) รวมถึง ชันสตรอม และ เฮลแมน (Sundstrom & Altman) เกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมรูปธรรมที่มีต่อพฤติกรรมสังคม ได้อธิบายว่า “ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ ต่างทำเครื่องหมายในสภาพแวดล้อมเพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงสิทธิในความเป็นเจ้าของ และต่อสู้เพื่อ ป้องกันตนเองจากผู้บุกรุก สำหรับในสังคมมนุษย์ยังคงกล่าวแบ่งตามลักษณะการเข้าครอบครองของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้ 3 ประเภท คือ พื้นที่ปรุภูมิ ได้แก่ อาณาเขตส่วนบุคคล เช่น บ้านพัก ส่วนบุคคล พื้นที่สาธารณะ

ได้แก่ สวนสาธารณะ โรงพยาบาล โรงมหรสพ พื้นที่อยู่ทุติยภูมิ ได้แก่ พื้นที่เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ปฐมภูมิและพื้นที่สาธารณะ เช่น ตรอกย่านที่อยู่อาศัย เป็นต้น”

การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชน เพื่อป้องกันอาชญากรรม ในปัจจุบันไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างเพียงพอ จึงมักจะเกิดปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ต่าง ๆ เนื่องจากผังเมืองและชุมชนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และพฤติกรรมของพลเมืองทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พวกอาชญากรรมมักอาศัยช่วงโอกาสในสภาพแวดล้อมประกอบอาชญากรรม จึงทำให้ประชาชนผู้ใช้ประโยชน์พื้นที่ในชุมชนต้องพึ่งพาเมตตาธรรมของผู้ออกแบบผังเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และลักษณะการจัดสภาพชุมชนก็มีผลต่อการเพิ่มหรือลดอาชญากรรมด้วย

ปัจจัยในการจัดสภาพแวดล้อมระดับชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมตามหลักควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม ได้แก่

1. จัดโครงการสร้างและวางผังเมืองชุมชนให้สอดคล้องประสานซึ่งกันและกัน เพื่อลดการแก่งแย่งในการใช้ถนน รวมถึงบริการสาธารณะต่าง ๆ ตลอดจนเพิ่มอำนาจตรวจตราอาคาร สถานที่ทั้งของรัฐบาลและเอกชน
2. สภาพแวดล้อมในละแวกบ้านที่อยู่อาศัย โดยการรักษาพื้นที่ทุติยภูมิให้คงอยู่ และเพิ่มขนาดในย่านที่อยู่อาศัย ลดจำนวนบุคคลแปลกหน้า ตลอดจนขจัดการสัญจรไปมาโดยเสรีภาพบุคคลภายใน
3. การจัดสภาพแวดล้อมในย่านธุรกิจ และพื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ควรมีการวางแผนล่วงหน้า
4. การติดตั้งแสงสว่างตามท้องถนนบริเวณสาธารณะ ภายนอกภายในอาคารบ้านเรือนมีผลในการยับยั้งการลักขโมย การบุกรุก และการปล้นทรัพย์
5. การออกแบบอาคารสถานที่ควรให้โปร่ง และไม่อับสายตาสภาพแวดล้อมระดับบ้านเรือน การจัดสภาพแวดล้อมระดับบ้านเรือนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม ได้แก่ ประตูหน้าต่าง ควรเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์สำหรับรักษาความปลอดภัยโดยเฉพาะกุญแจต้องมีคุณภาพดี เพราะทำให้การทำลายหรือสะเคาะกระทำได้ยากยิ่งขึ้น และคนร้ายต้องใช้เวลาอันเสี่ยงต่อบุคคลอื่นพบเห็นและหน้าต่างควรปิดเสมอเวลากลางคืน หน้าต่างบานเกล็ด ควรติดไว้สำหรับหน้าต่างชั้นบนและอยู่ในทิศทางที่ไม่อับสายตา ควรติดตั้งสัญญาณกันขโมย และติดเหล็กตัด เพื่อเพิ่มความแข็งแรงให้แก่ประตูหน้าต่าง

สภาพแวดล้อมนามธรรม

การจัดสภาพแวดล้อมนามธรรม ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการป้องกันอาชญากรรมวิธีหนึ่ง เพราะเป็นบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกันของชุมชนในการสอดคล้องดูแลความปลอดภัย ภายในชุมชนที่อยู่อาศัยของตน ตลอดจนแจ้งเหตุคว้นเหตุร้ายแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ มาตรการใน การป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่

1. โครงการเพื่อนบ้านเตือนภัย เป็นการรวมตัวกันของประชาชนชาวเมือง ประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงทศวรรษที่ 1960 โดยมีหลักในการดำเนินการ คือ “สมาชิกอาสาสมัครในโครงการเพื่อนบ้านเตือนภัยจะแบ่งกลุ่มพื้นที่รับผิดชอบ และเลือกตั้งขึ้นทำหน้าที่หัวหน้ากลุ่มเพื่อประโยชน์ในการติดต่อ โดยอาศัยการติดต่อทางโทรศัพท์เป็นหลัก สำหรับตำรวจที่นอกจากจะวางแผนดำเนินการแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีของคณร้าย และแนะนำสมาชิกถึงวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความคุ้มครองครอบครัวและทรัพย์สิน

2. โครงการสายตรวจประชาชน เป็นโครงการที่นำมาใช้กับที่พักอาศัยแบบแฟลต เพราะสถานที่เช่นนี้จะมีบริเวณทางเดินหน้าห้องพัก ลานจอดรถ โดยสายตรวจประชาชนจะมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยภายนอกให้แก่สมาชิกในชุมชนของตนในย่านนั้น ๆ ได้อีกด้วย เป้าหมายร่วมกันของอาสาสมัครเหล่านี้คือ ช่วยกันสร้างชุมชนของตนให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมให้ มากที่สุด ส่งเสริมความสัมพันธ์และความอบอุ่นในชุมชน รวมทั้งเกื้อกูลซึ่งกันและกันในด้าน ต่าง ๆ

3. โครงการตรวจตราบ้านเรือน เป็นโครงการประชาชนช่วยกำจัดอาชญากรรมในเมือง Lima รัฐ Ohio และเมือง Kalamazoo รัฐ Michigan ซึ่งเป็นชุมชนที่ยังไม่มีการประยุกต์ใช้มาตรการเพื่อนบ้านเตือนภัยและมาตรการสายตรวจประชาชน โดยมีหลักดำเนินการคือ เพื่อนบ้านในละแวกบ้านใกล้เคียงจะช่วยกันเป็นหูเป็นตาแทนกัน ในระหว่างที่บ้านใกล้เคียงเดินทางไปธุรกิจหรือพักผ่อนต่างจังหวัด เพื่อส่งเสริมการดูแลของเพื่อนบ้านได้ด้วย

สรุป ทฤษฎีควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม คือการจัดการเกี่ยวกับสถานที่ สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมในการป้องกันอาชญากรรมกล่าวคือจัดสถานที่ให้ลดโอกาสการประกอบอาชญากรรม และสามารถให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจตราได้ง่ายและทั่วถึงการจัดสายตรวจประชาชน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนด้วยกันเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้สภาพแวดล้อมในรูปนามธรรมได้ด้วยเช่นกัน

2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

การเรียนรู้สามารถจะเปลี่ยนพฤติกรรมความรู้สึก ความคิดเห็น และการกระทำของบุคคลได้ การอบรมก็ถือเป็นกระบวนการหนึ่งของการเรียนรู้ของบุคคลเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ การเข้ารับการอบรมหรือการเข้าร่วมกิจกรรมในการป้องกันอาชญากรรม ก็จะทำให้บุคคลได้รับรู้เกี่ยวกับภัยของอาชญากรรม และการป้องกันอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น ความรู้ที่ได้รับจากการ อบรมก็จะมีผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมได้ นอกจากนี้การเรียนรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเองและบุคคลในครอบครัวเกี่ยวกับการเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ก็อาจมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล นั่นคือ จะทำให้บุคคลมีความตระหนักถึงภัยแห่งอาชญากรรม จึงต้องมีมาตรการในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ ซี.อาร์.เจฟเฟอร์รี่ (C.R.Jefferys อ้างในอนันต์ สรรพกิจกำจร, 2529 : 16) ที่กล่าวถึงแนวโน้มในการตัดสินใจกำหนดทางเลือกของบุคคลว่าสืบเนื่องมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ ประสบการณ์ในอดีต กับผลรวมกำไรขาดทุนของทางเลือก โดยที่ผู้ได้รับความเสียหายที่เกิดจากการถูกโจรกรรมโดยตรงกับครอบครัวของตน ย่อมที่จะพิจารณาในด้านเหตุผลถึงความเสียหายกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งทำให้บุคคลผู้นั้นมีความตื่นตัวในการป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2526 : 18)

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แตกต่างกันออกไป ดังที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้ คือ

เอ.เอส.ฮอร์นบาย (A.S. Hornby อ้างใน สายเพชร ศรีสังข์, 2536 : 31) ให้ความหมายไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การได้รับความรู้ที่ก้าวหน้าโดยการศึกษา การปฏิบัติ และจากการสอน

ไฮลิการ์ด อาร์.เอรินเนส (Hilgard R. Ernest อ้างใน สายเพชร ศรีสังข์, 2536 : 31) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรที่มีผลจากการปฏิบัติงาน และพฤติกรรมใหม่ๆ หรือ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนี้เกิดมาจากการตอบสนองสิ่งเร้าครั้งก่อน การเปลี่ยนแปลงความรู้มีลักษณะต่างกับความเจริญเติบโตหรือภาวะการเปลี่ยนแปลงของอินทรีย์

เฟรด ลูแทน (Fred Luthans อ้างใน สายเพชร ศรีสังข์, 2536 : 31) ให้คำจำกัดความว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรที่มีผลมาจากแรงเสริมของการปฏิบัติหรือประสบการณ์

สุชา จันทร์เอม (อ้างใน สายเพชร ศรีสังข์, 2536 : 31) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ คือ ขบวนการเจริญงอกงามของอินทรีย์ หรือพัฒนาการของอินทรีย์ ทำให้อินทรีย์สามารถแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีขึ้น หรือปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ผลดี

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ก็คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ มนุษย์ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน การรับรู้จากการสอบสวน และประสบการณ์ที่ได้รับจาก สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้สามารถเกิดได้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่บุคคลเรียนรู้ โดยได้ร่วมกระทำโดยวิธีใดวิธี หนึ่งหรือได้ลงมือกระทำสิ่งที่จะเรียนรู้ที่จริง
2. การเรียนรู้ที่แท้จริงจะมีได้เมื่อผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ หรือได้รับสิ่งที่ ตนต้องการ ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าการเรียนรู้จะเริ่มเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีความสนใจ หรือมี ความต้องการในบางสิ่งบางอย่าง ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมโดยตั้งอกตั้งใจ เพราะมี ความเข้าใจในสิ่งนั้นหรือได้รับสิ่งที่ตนต้องการ
3. การเรียนรู้เก่าหรือประสบการณ์ที่ผ่านมา จะกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ขึ้น โดยเฉพาะกับประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วนั้น เป็นสิ่งที่สมปรารถนาและน่าตื่นเต้น การ เรียนรู้ใหม่ ๆ ที่สะสมขึ้นเนื่องจากประสบการณ์ก่อน ๆ หรือที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ก่อน ๆ นี้ เป็นหลักสำคัญของการเรียนรู้ทุกชนิด
4. การเรียนรู้ทักษะและทัศนคติใหม่ ๆ เป็นเรื่องของบุคคลแต่ละคนจะต้อง เรียนรู้เอง คนเราอาจเรียนรู้เป็นหมู่เป็นกลุ่มได้ แต่การเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความคิด เห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล
5. การสอนเป็นการแนะแนวที่จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักช่วยตนเอง เป็นการ แนะแนวทางให้การเรียนดำเนินไปด้วยดี (สุชา จันทร์เอม, 2527 : 152)

สรุป จากทฤษฎีนี้การเรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และทัศนคติของคน ได้ ดังนั้น การอบรมให้ความรู้ด้วยวิธีการสอน แนะแนวชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและสาเหตุ ของปัญหาอาชญากรรมจะทำให้ประชาชนหันมาสนใจต่อปัญหาอาชญากรรมได้ และมี ทัศนคติต่อปัญหาอาชญากรรมว่าเป็นปัญหาที่ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบแก้ไข การเรียนรู้ จากประสบการณ์ เช่นการเคยตกเป็นเหยื่อ หรือมีคนที่รู้จักเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ก็จะทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญและหันมาสนใจมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมได้ เช่นกัน

2.4 ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่

ทอลคอน พาสัน (Talcott Parsons อ้างใน สนธยา พลศรี, 2533 : 140-145) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับระบบสังคมไว้ว่า การที่มนุษย์เข้าไปอยู่ในสังคมและสังคมมีการจัดระเบียบขึ้น เนื่องจากสมาชิกในสังคมมีความสมัครใจที่จะเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น และการกระทำ (Action) มีความสำคัญยิ่งต่อระบบสังคม นั่นคือ Parsons มีความคิดเห็นว่า การกระทำของบุคคลในสังคมจะต้องมีลักษณะการสมัครใจ คือการที่จะกระทำเพื่อมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้กระทำนั้นจะต้องมีความเชื่อค่านิยมที่เป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายนั้น นอกจากนี้สถานการณ์ต่าง ๆ ก็จะเป็นเครื่องชี้ว่าผู้กระทำจะมีพฤติกรรมอย่างไรบ้าง บทบาทและสถานภาพของบุคคลต่าง ๆ ได้กระทำต่อกันจนเป็นระบบสังคมและ Parsons เห็นว่าระบบสังคมนั้นถ้าหากจะรักษาระบบอยู่ได้ ก็จะต้องทำหน้าที่สำคัญเพื่อรักษาดุลยภาพ (Equilibrium) ไว้ 4 ประการ คือ

1. ระบบสังคมจะต้องมีจุดประสงค์ และดำเนินไปเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ (Goal Attainment) เพื่อความอยู่รอดแห่งสังคม สมาชิกในสังคมจะอยู่ได้อย่างสงบสุข ทำอย่างไรที่จะถ่ายทอดวัตถุประสงค์ของสังคมนี้ออกไปสู่สมาชิกในสังคม การดำเนินการไปสู่เป้าหมาย และมี การควบคุมอย่างไรที่จะทำให้สมาชิกได้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสังคม
2. ระบบสังคมจะต้องมีการปรับตัว (Adaptation) การปรับตัวมีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน การที่สมาชิกในสังคมมีความสัมพันธ์และกระทำระหว่างกันนั้น จำเป็นต้องคิดหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของสังคม และเสริมสร้างพลังต่าง ๆ ภายในระบบให้ดีขึ้น
3. ระบบสังคมจะต้องมีการบูรณาการรวมหน่วย หรือการผสมผสานส่วนต่าง ๆ (Integration) การบูรณาการรวมหน่วยมีความสำคัญต่อระบบ ก็เพราะเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบ เพื่อช่วยการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่จุดหมายของสังคมและป้องกันภาวะความตึงเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระบบ
4. ระบบสังคมจะต้องมีการจัดการกับความตึงเครียด (Tension Management of Latency) ภายในระบบสังคมน้อย่อมจะมีความขัดแย้งหรือความตึงเครียดอยู่เป็นธรรมดาจากบุคคล กลุ่มคน สถาบัน หรือชุมชน ระบบสังคมจะต้องมีหน้าที่แก้ไขหรือจัดการกับสิ่งเหล่านั้น เพื่อก่อให้เกิดความสมดุลในสังคม

สิ่งสำคัญที่บุคคลปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทในระบบสังคมได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ นั้น จะต้องมีค่านิยมหรือแนวความคิด ความเชื่อที่ได้ยึดเหนี่ยวผูกพันระหว่างบุคคลในระบบ Parsons ได้เสนอตัวแปรที่จะศึกษาความแตกต่างหรือแนวโน้มทางพฤติกรรมของบุคคลในระบบสังคม เรียกว่า แบบแผนของตัวแปร (Pattern Variables) ไว้ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับความรู้สึก ได้เน้นความผูกพันทางด้านอารมณ์ (Affective Neutrality) และความไม่รู้สึกผูกพันทางด้านอารมณ์ (Non-Affective Neutrality) เช่น ระบบสังคมระหว่างสามีภรรยา จะมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึก แต่ในระบบสังคมระหว่างพนักงานธนาคารกับลูกค้า จะมีลักษณะความสัมพันธ์แบบไม่มีความรู้สึกผูกพันทางด้านอารมณ์

2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีขอบเขตเฉพาะเจาะจง (Specificity) กับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งมีขอบเขตกระจายหรือกว้าง ๆ (Diffuseness) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่าง สามีกับภรรยา จะเป็นแบบที่มีขอบเขตกระจายทั่วไป ซึ่งจะครอบคลุมทุกอย่างในด้านสังคม เศรษฐกิจ เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างจะมีลักษณะที่ได้กำหนดบทบาทอย่างเจาะจงว่าจะทำอย่างไรบ้าง

3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับหน่วยสังคมที่ผู้กระทำพิจารณาในแง่หน่วยสากล (Universalism) กับผู้กระทำพิจารณาในแง่หน่วยเฉพาะ (Particularism) เช่น การกระทำที่ทำได้โดยรวม ๆ ไม่พิถีพิถันว่าจะทำเฉพาะกับใคร เช่น การทำบุญบ้าน จะนิมนต์พระจากวัดไหนก็ได้ แต่ถ้าพิจารณาในแง่เฉพาะเจาะจง ก็ต้องนิมนต์พระจากวัดที่ตนรู้จักเท่านั้น

4. ตัวแปรที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เป็นคุณลักษณะ (Inborn Quality) หรือลักษณะที่ได้มาแต่กำเนิด (Ascription) เช่น อายุ เพศ เชื้อชาติ สถานภาพของครอบครัว กับตัวแปรที่มาจากกรกระทำด้วยความสามารถ (Achievement) เช่น หน้าที่การงานที่เลื่อนสูงขึ้น เพราะมีระดับการศึกษาสูงขึ้น

5. ตัวแปรที่ยึดกับหน่วยในลักษณะที่ถือว่าตนเองเป็นสำคัญ (Self Orientation) กับ ตัวแปรที่เป็นกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกเป็นสำคัญ (Collectivity Orientation) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ บางระบบสังคมจะเน้นที่บุคคลมากกว่ากลุ่ม แต่บางสังคมอาจจะเน้นกลุ่มมากกว่าบุคคลก็ได้

จากแนวคิดทฤษฎีนี้จะเห็นได้ว่า สังคมมนุษย์ทุกสังคมจะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกในสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุข มีความมั่นคงในชีวิต ปราศจากการรบกวนจากภัยด้านต่าง ๆ แต่หากสังคมเผชิญกับภาวะความตึงเครียด อันได้แก่ การเกิดปัญหาความรุนแรง

แห่งอาชญากรรม ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนและครอบครัว แม้ปัญหาด้านอาชญากรรม สังคมจะมอบหน้าที่หรือภาระรับผิดชอบแก่หน่วยงานตำรวจแล้วก็ตาม แต่ เมื่อความรุนแรงแห่งปัญหามีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถควบคุมอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ บุคคลในสังคมก็ต้องมีการปรับตัวต่อปัญหาอาชญากรรม โดยการรู้จักเพิ่มมาตรการในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม เพื่อลดภัยแห่งอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นกับตนและบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อให้ระบบสังคมสามารถดำรงอยู่ได้โดยปกติสุข ดังนั้นการเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ยังมีผู้ศึกษาไว้น้อยมาก ซึ่งผู้วิจัยจะขอนำเสนอผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องใกล้เคียง เพื่อนำมาประมวลสรุปทบทวนเป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

ชัยพร พานิชอัครา (2533 วิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความร่วมมือของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ประชาชนที่มีภูมิลำเนาทางสังคมในด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ส่วนตัว รายได้ครัวเรือน สถานภาพการสมรส ภูมิลำเนาเดิม ศาสนา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยในปัจจุบัน และเขตที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน จะมีความร่วมมือแตกต่างกัน

2. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชนในด้านการเข้าร่วมชุมนุมเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยร่วมมือกับตำรวจหรือคนในชุมชน และการปรึกษาหารือเพื่อป้องกันโจรผู้ร้ายนั้นสิ้นเปลืองเวลา ก่อให้เกิดความแตกต่างในความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม

3. การมีประสบการณ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมหรืออบรมเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน

4. การเคยตกเป็นเหยื่อแห่งอาชญากรรม (ด้วยตนเองและสมาชิกในครัวเรือน) ก่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างจากผู้ที่ไม่เคยเป็นเหยื่ออาชญากรรม

5. ความสนใจต่อปัญหาอาชญากรรมแตกต่างกันของประชาชน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม

6. การรับรู้ข่าวสารอาชญากรรมแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมแตกต่างกัน

7. การมีทัศนคติต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมของประชาชนในชุมชนต่างกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างกันในความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม

จากการศึกษาของ **ประเสริฐ ตันติวิหังษ์ (2531 : บทคัดย่อ)** ในเรื่อง ความพร้อมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชนผู้พักอาศัยในชุมชนหมู่บ้านจัดสรรเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาที่อยู่อาศัย และการเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของผู้พักอาศัยและของคน ในครอบครัวที่แตกต่างกัน ก่อให้เกิดความพร้อมในการป้องกันอาชญากรรมต่างกัน

จากการศึกษาของ **กรรภิรมย์ บุญญฤทธิ์ (2525 : บทคัดย่อ)** เรื่อง การศึกษาความร่วมมือของชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงมักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่า
2. ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาสั้น มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ย้ายเข้ามาใหม่
3. ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมมาก่อน มักจะให้ความร่วมมือต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่าผู้ที่ไม่เคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมมาก่อน
4. ผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มักจะให้ความร่วมมือแก่ชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนมากกว่า ผู้ที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
5. ผู้ที่ให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการ มักจะให้ความร่วมมือแก่ชุมชนต่อการป้องกันอาชญากรรมมากกว่าผู้ที่ไม่เคยให้ความร่วมมือแก่หน่วยราชการ

โสภา ชูพิถุชชัย และคณะ (2523 : 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมยุทธวิธีและมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคมในทศวรรษหน้า โดยสรุปว่ายุทธวิธีและมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคมไว้สำหรับอนาคตแยกเป็น 2 ประเภท คือการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมก่อนระบบงานยุติธรรม เป็น การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคม โดยมีประชาชน ชุมชน โรงเรียน ศาสนา และองค์กรทางสังคมอื่น ๆ เป็นหลักสำคัญในการดำเนินยุทธวิธีและมาตรการ ส่วนการป้องกันและแก้ไขอาชญากรรม เมื่อได้มีการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดเข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบงานยุติธรรมแล้วนั้น ยุทธวิธีและมาตรการสำหรับการนี้ขึ้นอยู่กับพัฒนาะบบการบริหารงานยุติธรรม การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวกับศาสนา

และกฎหมาย การหันเหให้ผู้กระทำผิดให้ออกนอกระบบยุติธรรม การแก้ไขบำบัดผู้กระทำผิด ตลอดจนขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางการดำเนินยุทธวิธี และมาตรการในการป้องกัน อาชญากรรมไม่ได้ ดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เช่น การขาดแคลนข้อมูลอุปสรรคจากรัฐบาล เป็นต้น ทั้งได้แสดง ความคิดเห็นว่าการศึกษาข้อมูลทางอาชญากรรม และงานยุติธรรมในประเทศไทยยังมีข้อจำกัดทางสถิติอยู่มาก

ส่วนการศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทศวรรษหน้า ได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมก่อนที่จะมีการทำผิดเกิดขึ้น และตัวผู้กระทำผิดยังไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรม ยุทธวิธีและ มาตรการจึงเกี่ยวกับบทบาทของประชาชน ชุมชน ครอบครัว โรงเรียน และองค์กรทางสังคม อื่น ๆ และเป็นการศึกษาถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและสังคมในระบบการยุติธรรมนั่นคือ ได้เกิดการกระทำผิดกฎหมายหรือกระทำผิดแล้ว ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมซึ่ง ประกอบด้วยตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และผู้กระทำผิดกฎหมาย จึงเกี่ยวข้องกันอย่าง ใกล้ชิด ยุทธวิธีและมาตรการการบริหารงานยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ศาล การบำบัดแก้ไข ผู้กระทำผิด ตลอดจนปัญหาพิเศษอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สายเพชร ศรีสังข์ (2536 : 102) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการป้องกันตนเองจาก อาชญากรรมของประชาชนผู้พักอาศัยในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น พบว่า

1. ประชาชนผู้พักอาศัยในเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น มีการป้องกันตนเองจาก อาชญากรรมประเภทการป้องกันโจรกรรมทรัพย์สินในบ้านเรือนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วน การป้องกันตนเองจากอาชญากรรมประเภทโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์อยู่ในระดับ มาก ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยภาพรวมของการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม พบว่าประชาชนมี การป้องกันตนเองอยู่ในระดับมาก
2. จากการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ พบว่ามีปัจจัยบางประการที่มีความ สัมพันธ์ต่อการป้องกันตนเองจากอาชญากรรมของประชาชนผู้พักอาศัยในเขตเทศบาลเมือง ขอนแก่น กล่าวคือ การรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ การรับรู้ข่าวสารอาชญากรรม มีค่าเฉลี่ย ของ การป้องกันตนเองจากอาชญากรรมโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับอายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัว สถานภาพการสมรส การ เข้ารับ การอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

3. สำหรับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 อาชญากรรมพบว่าประชาชนร้อยละ 83.50 ไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า “การป้องกันและแก้ไข
 ปัญหายาเสพติด ควรเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับประชาชน”
 มีประชาชนที่เห็นด้วยเพียงร้อยละ 4.5 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของประชาชนการ
 ป้องกันตนเองจากอาชญากรรมประเภทโจรกรรมทรัพย์สินในบ้านเรือนพบว่าประชาชน
 ร้อยละ 33.75 เห็นว่าควรดูแลเรื่องการปิดประตู หน้าต่าง ใต้อาคาร และกุญแจให้เรียบร้อยเมื่อ
 ออกจากบ้าน รองลงมาคือ ร้อยละ 10.0 เห็นว่าไม่ควรทิ้งบ้านเรือนโดยไม่มีคนเฝ้าดูแล
 สำหรับความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของประชาชนในการป้องกันตนเองจากอาชญากรรม
 ประเภทโจรกรรมรถยนต์และรถจักรยานยนต์ พบว่าประชาชนร้อยละ 38.0 เห็นว่าควรปิด
 กระจก ล็อคประตูรถยนต์ และล็อคกุญแจรถจักรยานยนต์ทุกครั้งที่จะจอดรถ รองลงมาคือ
 ร้อยละ 16.25 เห็นว่าควรจอดรถในที่ ๆ มีคนเฝ้าดูแล ไม่จอดในที่เปลี่ยว ไม่จอดไกลจาก
 สายตา หรือจอดทิ้งไว้นาน ๆ

สรุปได้ว่า จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสามารถได้แนวคิดดังนี้คือ
 ประชาชนที่มีภูมิหลังต่างกันจะมีความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรมที่ต่างกัน การสนใจ
 ปัญหายาเสพติดที่ต่างกัน การเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม ทักษะจิตของประชาชนต่อ
 เจ้าหน้าที่ของรัฐ ประสบการณ์การเข้าร่วมกิจกรรมหรืออบรมเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด
 การศึกษาของประชาชน การอยู่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทักษะจิตของ
 ประชาชนต่อปัญหายาเสพติดสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ
 ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 และจากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชน รวมทั้งจากการปฏิบัติงานจริง เพื่อใช้สำหรับเป็น
 แนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
 ป้องกันอาชญากรรมในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อจะได้ศึกษาสภาพปัญหาและ
 สาเหตุ และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมใน
 ชุมชน สามารถที่จะนำมากำหนดตัวแปรสำหรับการวิจัยได้ดังนี้

1. **ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)** ได้แก่ ตัวแปรด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ อาชีพปัจจุบัน รายได้ประมาณเฉลี่ยต่อเดือน การรู้จักคุ้นเคยตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรม การรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นการส่วนตัว การเคยเข้ารับการอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันอาชญากรรม การสนใจที่จะรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรม ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ทัศนคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตัวแปรด้านที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาและสาเหตุการเกิดอาชญากรรมในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์

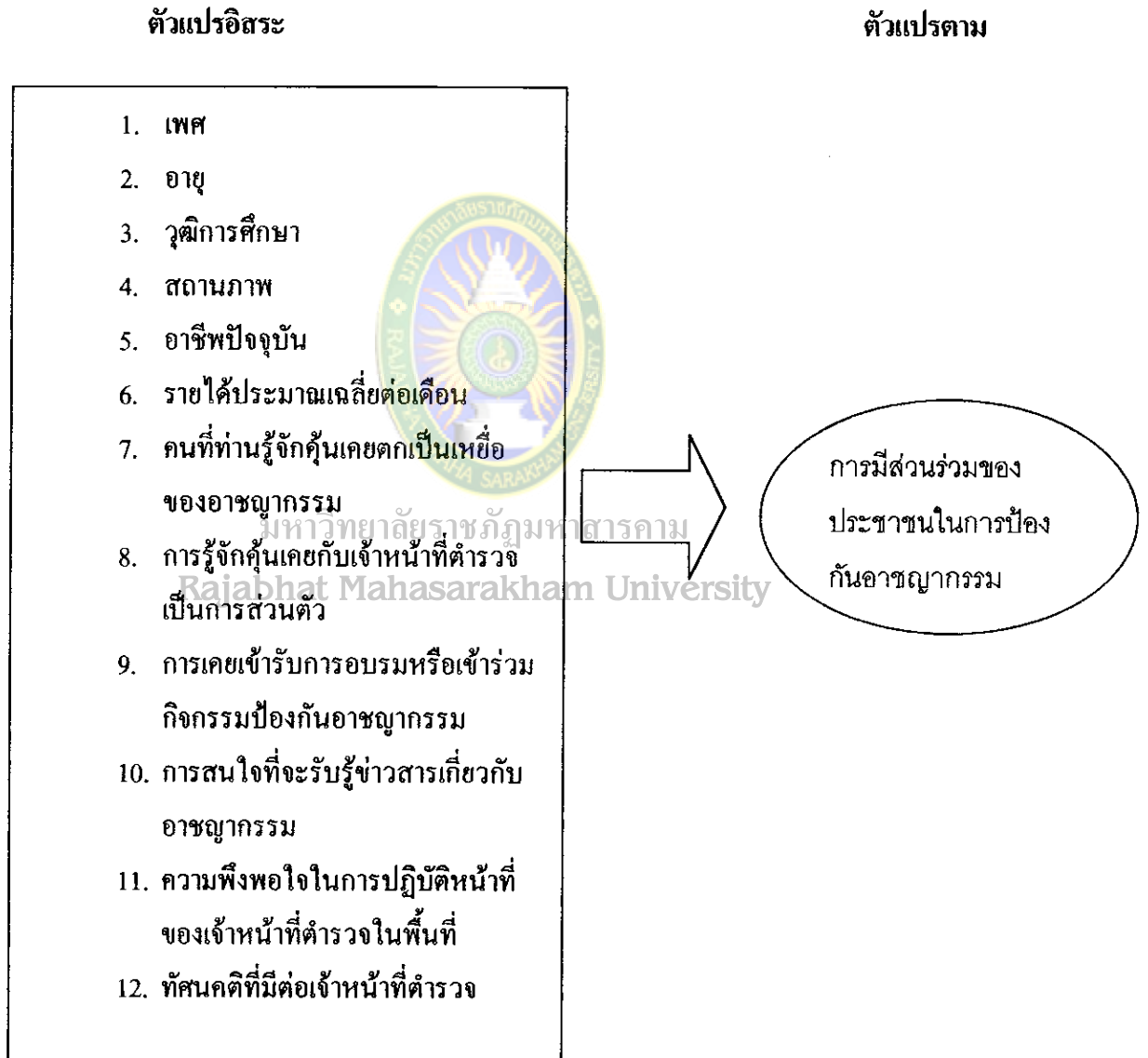
2. **ตัวแปรตาม (Dependent Variable)** ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมภายในเขตเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

จากตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม สามารถนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแผนภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย